

**OCENA STANU
SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEGO
MIASTA ZABRZE
W 2020 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Luty 2021

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych na terenie miasta Zabrze 2020 r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) w Gliwicach realizowała w ograniczonym zakresie zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego oraz produktów kosmetycznych. W związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono z dniem 14 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego, który od dnia 20 marca 2020 r. zmieniono na stan epidemii. Główny Inspektor Sanitarny (dalej: GIS) zalecił wstrzymanie poboru próbek w zakresie badań fizykochemicznych do odwołania oraz ograniczył działania kontrolne na rzecz działań związanych z zabezpieczeniem epidemiologicznym oraz edukacją z zakresu higieny, zapobiegania chorobom, w tym przede wszystkim zapobieganiu zakażeniom wirusem SARS CoV-02.

W związku z powyższym większość pracowników Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) realizowała dodatkowo zadania związane z zapobieganiem oraz zwalczaniem stanu epidemii. Z uwagi na ograniczoną sytuację kadrową przeprowadzono graniczne kontrole sanitarne, kontrole sanitarne interwencyjne, tematyczne na prośbę strony uwzględniając interes społeczny oraz nieliczne kontrole planowane głównie w zakładach o wysokim ryzyku. Od dnia 03.06.2020 r. wznowiono realizację poboru próbek do badań laboratoryjnych według zweryfikowanego harmonogramu.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja HŻŻiPU w 2020 roku sprawowała nadzór nad **4964** obiektami żywnościowo-żywnościowymi, obiektami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, produktami kosmetycznymi, z czego **1495** usytuowanych jest na terenie miasta Zabrze.

W 2020 r. na terenie miasta Zabrze przeprowadzono 370 kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano 61 decyzji administracyjnych w tym 31 nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, 4 o nieprzydatności środków spożywczych dla żywienia ludzi oraz 26 przedłużających wykonanie nakazów. Natomiast osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano 44 mandatami na łączną kwotę 11150 zł.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Decyzje terminowe	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	56	33	3	3	800
2	Zakłady żywienia zbiorowego	436	129	15	17	4900
	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1003	208	13	24	5450
RAZEM		1495	370	31	44	11150

Tab.1. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Zabrze w 2020 roku

Natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **83** decyzji zatwierdzających zakłady do prowadzenia działalności.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego na terenie Zabrze ogółem pobrano do badań laboratoryjnych **123** próbki żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wykonanie tych badań zlecono laboratoriom wchodzącym w skład Zintegrowanego Laboratorium działającym w strukturach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego, tj. laboratorium w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (dalej: WSSE) w Katowicach, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (dalej: PSSE) w Bytomiu, PSSE w Częstochowie oraz PSSE w Dąbrowie Górniczej.

Ponadto badania pobranych próbek wykonano w laboratoriach znajdujących się poza strukturą Zintegrowanego Laboratorium województwa śląskiego, tj. laboratorium WSSE w Krakowie oraz Białymstoku.

Próbki zostały pobrane i zbadane w ramach urzędowej kontroli w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 83 próbki,
- ocena organoleptyczna – 2 próbki,
- azotany – 6 próbek,
- karbaminiany etylu – 1 próbka,
- metanol, cyjanowodór – 2 próbki,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 9 próbek,
- mikotoksyny – 2 próbki,
- ocena jakościowa i ilościowa posiłku w żłobku – 1 próbka,
- WWA – 4 próbki,
- wybrane parametry w suplementach diety i żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci – 2 próbki,
- zawartość substancji dodatkowych – 4 próbki,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 7 próbek.

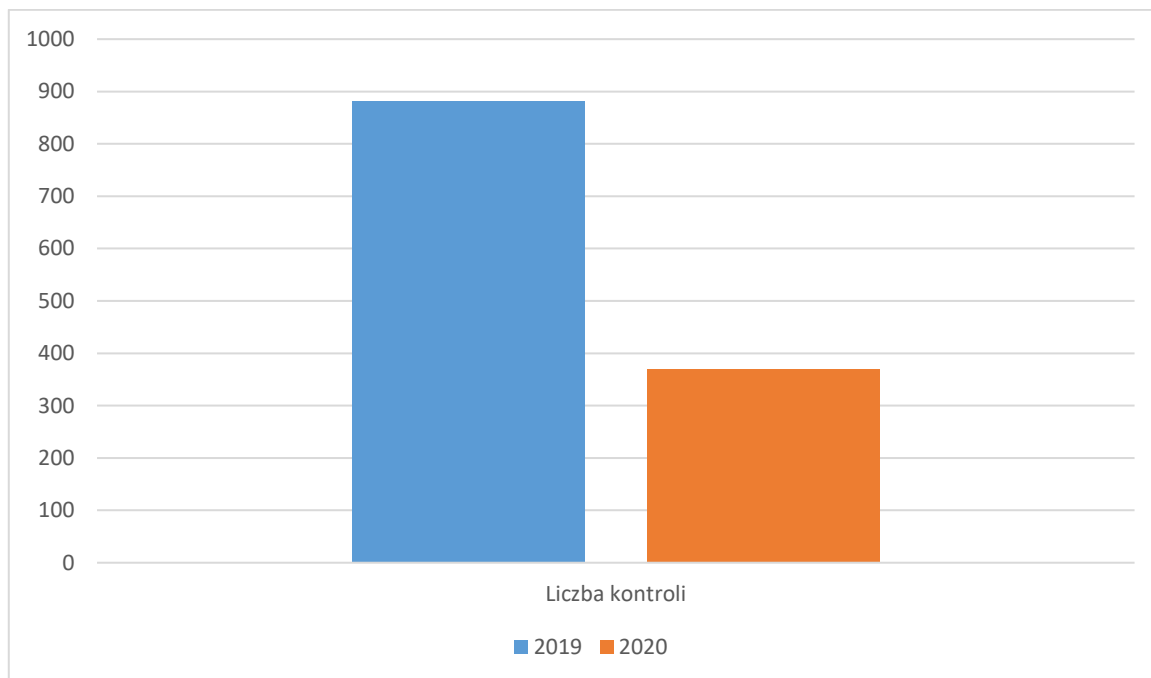
Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	Ilość		Suma	
							2019	2020	2019	2020
Zakłady wytwórcze (w tym kosmetyków)	67	56	74	33	9	3	6	3	1350	800
Zakłady żywienia zbiorowego	440	436	356	129	42	15	43	17	10100	4900
Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1055	1003	451	208	28	13	41	24	8100	5450
RAZEM	1562	1495	881	370	79	31	90	44	19550	11150

Tab.2. Zestawienie działań kontrolnych w latach 2019 -2020

Spośród ww. próbek w 2020 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 39 próbek środków spożywczych oraz 7 próbek materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. W przypadku 2 próbek znakowanie nie było zgodne z obowiązującymi przepisami.

W związku z czym przesłano informacje do PPIS do wykorzystania zgodnie z właściwością miejscową.

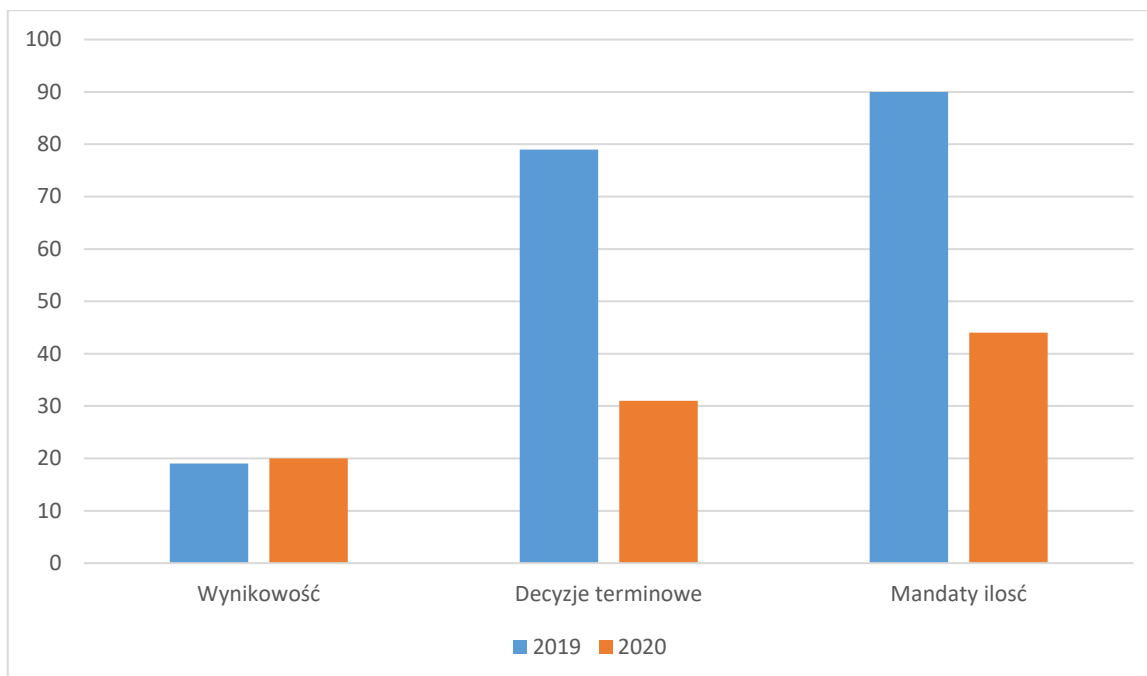
W 2020 r. nie zdyskwalifikowano żadnej próbki spośród 123 pobranych na terenie Zabrze.

Ryc.1. Ilość przeprowadzonych kontroli - porównanie 2019 i 2020

Porównując wyniki działania PSSE w Gliwicach należy stwierdzić, że na znaczną mniejszą ilość przeprowadzonych kontroli w 2020 r. wynikowość kontroli na terenie miasta Zabrze uległa zwiększeniu, w 2019 roku wynosiła 19% natomiast w 2020 r. 20 %, co świadczy o nieznacznym pogorszeniu stanu sanitarno- technicznego.

Statystycznie w roku 2019 co 10 kontrola skutkowało nałożeniem mandatu karnego, w 2020 roku co 8 kontrola była zakończona mandatem.

Ryc.2. Porównanie wyników działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Zabrze w latach 2019 - 2020

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- nie zachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowo zorganizowanych punktów obróbki wstępnej mięsa surowego, jaj świeżych oraz warzyw i owoców.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- nieprawidłowe procedury oraz ich realizacji i weryfikacji w zakresie GHP¹ i GMP² oraz HACCP³,

¹ Dobra Praktyka Higieniczna. System mający na celu utrzymanie odpowiedniej kontroli higieny środowiska pracy,

² Dobra Praktyka Produkcyjna. Zestaw standardów stosowanych w produkcji przemysłowej, zwłaszcza w branży m.in. spożywczej,

³ System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli. Identyfikuje, ocenia i kontroluje zagrożenia istotne dla bezpieczeństwa zdrowotnego żywności,

- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich.

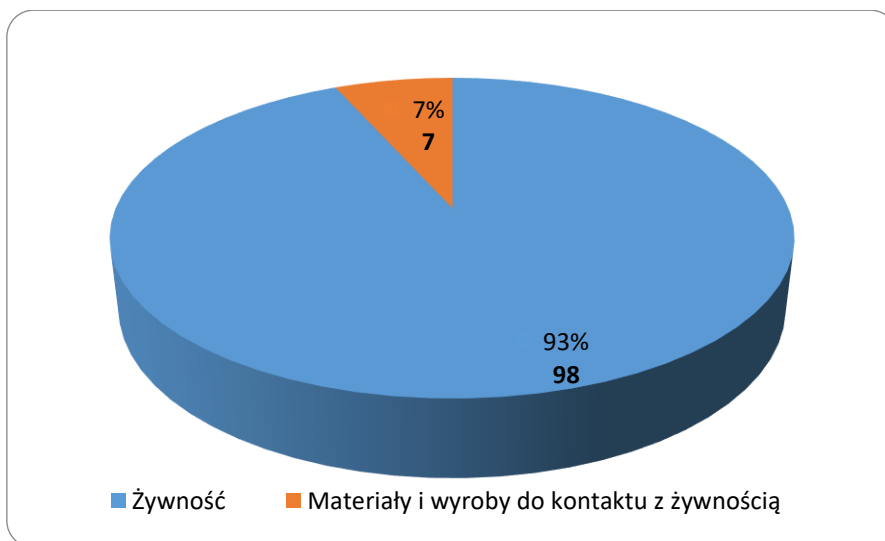
System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (dalej: RASFF)

W ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje RASFF, który został opracowany i wdrożony aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składa się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy od produkcji pierwotnej (rolnej), a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „od pola do stołu”. Ponadto zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych. W ramach RASFF w 2020 r. ogółem otrzymano 105 powiadomień (w 2019 r. było 56), w tym 61 alarmowych i 44 informacyjnych. Dotyczyły one w 98 przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz 7 materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień 61 dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, 19 z Unii Europejskiej (dalej: UE) i 25 z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień RASFF w 2020 r. przeprowadzono łącznie 19 kontroli interwencyjnych oraz 264 działania kontrolne innego typu. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru.

	Suma powiadomień	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość powiadomień RASFF	105	98	7

Tab.3. Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

W roku 2020 z 105 powiadomień RASFF dotyczących żywności, 5 dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a 93 pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych

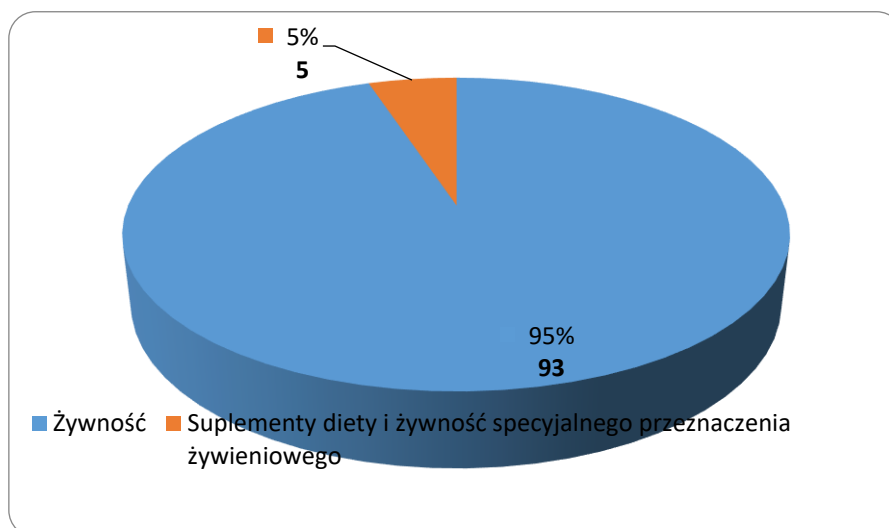

Ryc.3. Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE w Gliwicach. Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

	Żywność	Suplementy diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego
Ilość powiadomień RASFF	93	5

Tab.4. Ilość powiadomień systemu RASFF z podziałem na kategorie artykułów

Ryc.4. Ilość powiadomień systemu RASFF Żywność / Suplementy diety i żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie miasta Zabrze zlokalizowanych było 56 zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono 33 kontrole sanitarne nałożono 3 mandaty karne na kwotę 800 zł oraz wydano 3 decyzje administracyjne represyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W zakładach wytwórczych w 2020 r. pobrano ogółem **12 próbek**, w tym 5 próbek lodów w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbkę mąki w kierunku miko toksyn oraz 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Żadnej próbki spośród ww. nie zakwestionowano.

W 2020 roku w rejestrze PSSE w Gliwicach, w Zabrze w bieżącym roku figurowało **19** zakładów piekarniczych.

Akcja „Mklik Próchniczek” w zakładach piekarniczych jest prowadzona od 2008 r. ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

W związku z powyższym skontrolowano:

- **4** zakłady piekarnicze, w których przeprowadzono ogółem **14** kontroli, wydano **3** decyzje administracyjne na poprawę stanu sanitarnego oraz przeprowadzenie skutecznych zabiegów dezynsekcji i dezynfekcji w związku ze stwierdzeniem szkodników zbożowo-mącznych, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1000 zł.

Najczęstsze stwierdzone nieprawidłowości techniczno – sanitarne to:

- obecność żywych szkodników zbożowo mącznych w wytrzępkach, zmiotkach oraz widoczne oprzędy na ścianach
- niedokładnie przeprowadzane zabiegi dezynsekcyjne koszyczków,
- brak bieżących zapisów z kontrolowania zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami
- brak higieny podczas produkcji,
- niedokładnie sprzątane pomieszczenia produkcyjne i magazynowe,
- brudny, niedokładnie myty sprzęt produkcyjny,
- brudne ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych,
- większość właścicieli rozpoczęła wdrażanie systemu HACCP jednakże ich dokumentacja nadal jest niekompletna i wymaga poprawy.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest 436 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2020 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono 129 kontroli sanitarnych w trakcie których nałożono 17 mandatów karnych na kwotę 4900 zł oraz wydano 15 decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie zarządzeń.

W zakładach zbiorowych typu zamkniętego pobrano 1 próbkę posiłku w kierunku wartości kalorycznej oraz procentowego udziału energii z białka, tłuszczów oraz węglowodanów, której nie zdyskwalifikowano.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, produktów kosmetycznych

Na terenie Zabrze zlokalizowane są 1003 zakładów obrotu żywnością w których, przeprowadzono 208 kontroli, nałożono 24 mandaty karne na kwotę 5450 zł oraz wydano 13 decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

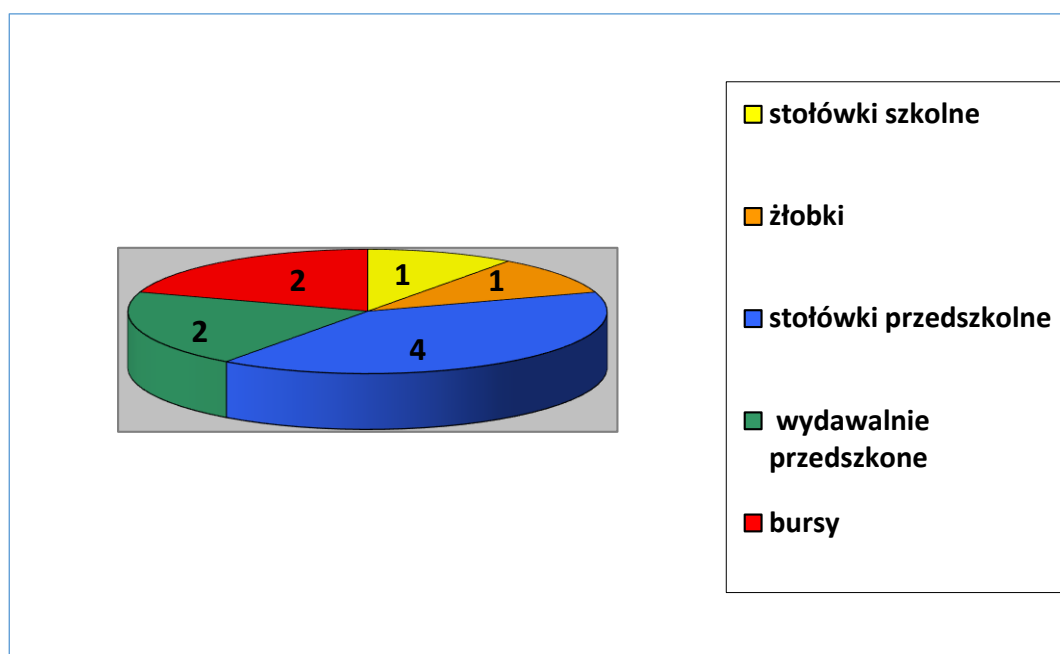
W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem 109 próbek, które badano w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (78 próbek), ocena organoleptycznej (2 próbki), azotanów (6 próbek), karbaminianu etylu (1 próbka), metanolu i cyjanowodoru (2 próbki), metali szkodliwych dla zdrowia (9 próbek), mikotoksyn (1 próbka), WWA (4 próbki), wybranych parametrów w suplementach diety i żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci (2 próbki), zawartości substancji dodatkowych (4 próbki). Ponadto pobrano 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W dzielnicach miasta tj. Zaborze, Rokitnica, Zabrze Centrum oraz Helenka zlokalizowane są 4 place targowe, na których usytuowanych jest 44 kiosków spożywczych, w tym 10 kiosków sprzedaży mięsa i jego przetworów - wszystkie podłączone są do sieci wodociągowej i energetycznej. Zakłady obrotu podlegają bieżącemu nadzorowi w ramach urzędowej kontroli żywności. W 2020 roku przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych w tym 2 interwencyjne w wyniku, których nałożono 2 mandaty karne na kwotę 250 zł. W dwóch przypadkach wydano decyzje administracyjne na poprawę stanu technicznego. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły

wykonanie zaleceń pokontrolnych. Przeprowadzono również kontrolę na wniosek strony w związku z poszerzeniem działalności w zakresie zwiększenia asortymentu sprzedaży.

Ocena sposobu żywienia

W 2020 roku na terenie miasta Zabrze przeprowadzono łącznie 10 ocen jadłospisów w placówkach oświatowych i żłobkach, w tym 3 oceny sprawdzające i 1 ocenę wynikającą z wniesionej interwencji dotyczącej jakości posiłków w placówce przedszkolnej.

ryc. 5. Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów na terenie miasta Zabrze z podziałem na grupy

W placówkach oświatowych na terenie miasta Zabrze posiłki sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Zgodnie z załącznikiem nr 2 w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

Ocenę żywienia wspomagała lista pytań kontrolnych przygotowana pod kątem rozporządzenia Ministra Zdrowia z 2016 r. Pośród 9 przeprowadzonych analiz jadłospisów w 3 placówkach oświatowych stwierdzono nieprawidłowości. Nieprawidłowości dotyczyły braku porcji ryby zalecanej zgodnie z wytycznymi raz w tygodniu. Ponadto w jednym z jadłospisów z wydawalni

szkolnej procentowy udział energii pochodzącej z tłuszczu był zbyt mały i wynosił 21%. Zgodnie z powyższym w piśmie skierowanym do zleceniodawcy pouczono odnośnie wykazanych nieprawidłowości. W związku z powyższym w ramach prowadzonych działań przeprowadzono ponowne oceny sprawdzające jadłospisów, w których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto w 2020 r. dokonano oceny laboratoryjnej 1 próbki posiłku obiadowego pobranego w stołówce w żłobku. Próbkę pobrano w kierunku ilościowej zawartości podstawowych składników pokarmowych białek, tłuszczu i węglowodanów. Przedmiotowa próbka tj. zupa i drugie danie wraz z napojem nie wykazała nieprawidłowości. Dodatkowo poddano analizie posiłki z okresu 04.02.2019 r.– 15.02.2019 r. Przeprowadzona ocena teoretyczna na programie dietetycznym WIKT w zakresie badania parametrów: kaloryczności, zawartości białka, tłuszczu, węglowodanów, soli oraz procentowego udziału energii z białka, tłuszczu i węglowodanów nie wykazała błędów. Wyżywienie podawane dzieciom przebywającym w żłobku lub klubie dziecięcym reguluje art. 22 ustawy z dnia 04.02.2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat (Dz. U z 2018 r. poz. 603). Posiłki ww. jadłospisu zapewniły wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanych przez Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

Kolejną ocenę w 2020 r stanowił jadłospis dekadowy pobrany podczas kontroli sanitarnej na terenie bursy szkolnej w Zabrze prowadzącej działalność w zakresie żywienia dla młodzieży uczęszczającej do klas sportowych. Posiłki wydawane od poniedziałku do niedzieli dla grupy chłopców od 13-15 lat poddano ocenie ilościowej w programie dietetycznym WIKT. Podczas przeprowadzonej ocenie ilościowej i jakościowej jadłospisu dekadowego stwierdzono, że dobowe zapotrzebowanie na energię dla grupy chłopców było wystarczające, pokrywało normy żywienia człowieka i zawierało średnio 3450 kcal/dzień. Posiłki były urozmaicone, charakteryzowały się właściwym doborem produktów. W piśmie skierowanym do dyrektora placówki przekazano zalecenia dotyczące ograniczenia potraw smażonych do dwóch razy w tygodniu oraz wyeliminowanie niepełnowartościowych produktów typu Nutella. Innych nieprawidłowości nie wykazano. W związku z powyższym w ramach prowadzonych działań w zakresie kontroli wewnętrznej i wytycznych dotyczących zaleceń żywieniowych przeprowadzono ocenę sprawdzającą jadłospisu, w której nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2020 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli sprawdzającej w sklepiku szkolnym w Zabrze stwierdzono wykonanie nakazów decyzji terminowej wydanej w roku 2019r. oraz za brak aktualnych

orzeczeń lekarskich do celów sanitarno- epidemiologicznych nałożono mandat karny w wysokości 100 zł.

Ponadto w czasie kontroli stwierdzono wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niespełniających wymogów Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w zakresie przekroczonej zawartości cukru i/lub tłuszczu oraz soli, między innymi wafelki Prince-Polo, solone orzeszki ziemne a także napoje z dodatkiem cukru, substancji słodzących oraz innych dodatków do żywności. Powyższe środki spożywcze nakazano wycofać z obrotu, pouczone stronę oraz zobowiązano do przestrzegania wymogów ww. rozporządzenia.

Akcja „ Markety Luz”

W związku z poleceniem ŚPWIS w Katowicach wzmożenia nadzoru nad przestrzeganiem prawa żywnościowego we wszystkich miejscach sprzedaży żywności ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzanej do obrotu żywności niepakowanej tj.: wędlin, nabiału, wyrobów garmażeryjnych, ciast, pieczywa itp. w sklepach, na kiermaszach, targowiskach, stoiskach ulicznych, zawartym w piśmie z dnia 06.03.2020 r., przeprowadzono kontrole. W związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną w kraju szczególną uwagę zwracano na zabezpieczanie żywności od strony klienta przed wtórnym zanieczyszczeniem.

W trakcie przeprowadzanych kontroli zwracano również uwagę na wyposażenie stoisk samoobsługowych w materiały do pakowania i sprzęt, jak również higienę sprzedaży w szczególności koszyków i wózków zakupowych, a także higienę obsługi klienta – przyjmowanie gotówki.

W okresie od 06.03.2020 r. do 24.11.2020 r. przeprowadzono 12 kontroli ze szczególnym uwzględnieniem ww. wytycznych. W dwóch przypadkach stwierdzono nieprzestrzeganie higieny sprzedaży środków do bezpośredniego spożycia w związku z powyższym nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł. Ponadto oceniano przestrzeganie nakazów, zakazów i obowiązków w związku z wystąpieniem epidemii SARS-CoV-2, nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wnioski

Pandemia i związane z nią obostrzenia, wprowadzane wiosną i jesienią 2020 r. miały negatywny wpływ na branżę gastronomiczną, której sytuacja finansowa jest bardzo niekorzystna. Obawa przed niepewną przyszłością powoduje, iż większość firm przyjmuje tzw. strategię "przeczekania", bez

jakichkolwiek nakładów finansowych na poprawę stanu technicznego. Ponadto celem utrzymania jakiegokolwiek produkcji przedsiębiorcy decydują się na ograniczenia w ilości zatrudnionych pracowników, co może mieć negatywne odzwierciedlenie w funkcjonowaniu placówek gastronomicznych.

Porównując wyniki działania PSSE w Gliwicach w zakładach żywnościowo-żywnościowych na terenie miasta Zabrze należy stwierdzić, że na znaczną mniejszą ilość przeprowadzonych kontroli w 2020 r. wynikowość kontroli uległa zwiększeniu w 2019 roku wynosiła 19% natomiast w 2020 r. 20 %, co świadczy o nieznacznym pogorszeniu stanu sanitarno- technicznego.

Analiza chorób zakaźnych dla miasta Zabrze za rok 2020

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych w mieście Zabrze za rok 2020 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56. PIS w roku 2020 kontynuowała działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

W związku z wprowadzeniem od 20.03.2020 r. stanu epidemii PPIS poza działaniami statutowymi – w ramach posiadanych kompetencji - otrzymał nowe zadania ukierunkowane na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie wirusa SARS-CoV-2.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych innych niż COVID-19 jest trudna do rzetelnej analizy, z uwagi na to, iż działania zarówno inspekcji sanitarnej jak i służby zdrowia głównie związane były ze zwalczaniem epidemii COVID-19. Ponadto wprowadzenie zakazów, nakazów, ograniczeń zmniejszyło możliwość kontaktów społecznych, co również mogło przełożyć się zmniejszenie rozprzestrzeniania się innych chorób zakaźnych w populacji.

Od lutego 2020r. zgodnie z poleceniem ŚPWIS wprowadzono konieczność codziennego raportowania osób będących pod biernym nadzorem epidemiologicznym w związku z powrotem z obszarów wysokiego ryzyka występowania wirusa SARS-CoV-2, ze szczególnym uwzględnieniem osób powracających z Chin lub osób podróżujących z pasażerem podejrzanym o zakażenie SARS-CoV-2.

W związku z powyższym pracownicy Sekcji Epidemiologii zostali zobligowani do pełnienia całodobowych stacjonarnych oraz telefonicznych dyżurów, zarówno w dni robocze jak i w dni ustawowo wolne od pracy. Nadzór epidemiologiczny polegał na 14-dniowej samoobserwacji oraz codziennym kontakcie telefonicznym z pracownikiem Sekcji Epidemiologii. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym po dniu 15.03.2020 r. osoby powracające do Polski obejmowane były obowiązkiem kwarantannowym. Decyzji administracyjnej organ pis nie wydawał.

W związku z rejestrowanymi pierwszymi od marca przypadkami zachorowań na COVID-19 działania organów pis ukierunkowane zostały przede wszystkim na zapobieganiu rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Działania w związku ze stwierdzeniem zachorowania na COVID-19 lub zakażenia SARS-CoV-2 polegały głównie na przeprowadzeniu wywiadu i objęciu nadzorem epidemiologicznym chorego na COVID-19, osób ze styczości oraz współzamieszkujących, zleceniach wykonania wymazów kontrolnych u chorego, prowadzeniu rejestrów osób zakażonych, chorych i poddanych obowiązkowi kwarantanny.

Ponadto od marca 2020 r dane osób zakażonych/chorych na COVID-19 zostały wprowadzane do ogólnopolskiego systemu teleinformatycznego EWP⁴.

System EWP umożliwił:

- ewidencję osób objętych kwarantanną w związku z wjazdem do Polski lub decyzją organów PIS oraz osób skierowanych do izolacji i hospitalizacji;
- wystawianie zleceń na testy w kierunku wirusa SARS-CoV-2, w tym przez organy PIS oraz lekarzom;
- udostępnianie zleceń organom pis celem wysłania do pacjenta tzw. karetki wymazowej oraz Mobilnym Punktem Pobrań;
- udostępnianie wykazu medycznych laboratoriów diagnostycznych wykonujących testy i przekazywanie im zleceń do realizacji testu i wpisania wyniku;
- udostępnianie wyników testów podmiotom zlecającym, w tym organom PIS i lekarzom
- prezentowanie pacjentom na Internetowym Koncie Pacjenta (dalej: IKP) wyników testów oraz objęcia izolacją, w tym jej długości, z możliwością wygenerowania dokumentu potwierdzającego ww. status;
- udostępnianie danych podmiotom uprawnionym do dostępu do informacji gromadzonych w EWP;

Poza wprowadzaniem, edytowaniem danych w elektronicznym systemie EWP konieczne było:

- prowadzenie ewidencji wydawanych decyzji o nałożeniu obowiązku odbycia kwarantanny przez osoby zakażone wirusem SARS-CoV-2 i osoby mające styczność z osobą zakażoną oraz decyzji o objęciu nadzorem epidemiologicznym,
- prowadzenie ewidencji osób zakażonych wirusem SARS-CoV-2 i osób mających styczność z osobą zakażoną oraz miejsc ich pobytu w trakcie kwarantanny, izolacji albo hospitalizacji
- prowadzenie ewidencji osób, w stosunku do których podjęto decyzję o wykonaniu testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2,
- wystawianie zleceń na wykonanie testu w kierunku obecności wirusa SARS-CoV-2,
- prowadzenie nadzoru epidemiologicznego i kontroli realizacji przepisów określonych w ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 oraz w rozporządzeniu w sprawie ograniczeń i nakazów.

⁴ Ewidencja Wjazdów do Polski. Aplikacja pierwotnie adresowana do monitorowania ruchu międzygranicznego. Zastosowanie rozszerzono do monitorowania oraz ograniczania możliwości rozprzestrzeniania się wirusa SARS-Cov-2.

Wszystkie osoby, u których stwierdzono zakażenie SARS-CoV-2 lub chore na COVID-19 podlegały nadzorowi epidemiologicznemu organom pis, w związku z tym PPIS w Gliwicach do dnia 26.10.2020 r. wydawał decyzje administracyjne nakazujące poddanie się obowiązkowej izolacji, a osobom z bezpośredniego kontaktu ze styczności z chorym oraz/lub współzamieszkującym wydawał decyzje administracyjne nakazujące poddanie się obowiązkowej kwarantannie. Dane osobowe w/w osób były codziennie przekazywane służbom mundurowym celem kontroli spełniania obowiązku izolacji/kwarantanny.

W roku 2020 PPIS w Gliwicach do dnia 26.10.2020 wydał 14221 decyzji nakazujących pozostanie w obowiązkowej izolacji domowej lub poddanie się obowiązkowej kwarantannie.

Po dniu 26.10.2020 r. organy PIS decyzji nie wystawiały.

Jednocześnie w ramach prowadzonych działań PPIS w Gliwicach kierował do izolatorium osoby u których stwierdzono zakażenie SARS-CoV-2, niewymagające hospitalizacji – którzy z różnych względów – nie mogli albo nie powinni odbywać izolacji w warunkach domowych. W tym przypadku opiekę nad pacjentem sprawował personel izolatorium.

Do dnia 02.09.2020 r. wszystkim osobom przebywającym w izolacji domowej/kwarantannie PPIS w Gliwicach zlecał wykonywanie kontrolnych badań genetycznych metodą PCR, celem ustalenia trwania okresu izolacji i uznania osoby chorej jako ozdrowieńca lub zakończenia kwarantanny. Wymazy u w/w grupy osób pobierane były zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zaleceniami Krajowego Konsultanta w dziedzinie Chorób Zakaźnych i Głównego Inspektora Sanitarnego. Zlecenia na wykonanie wymazów osób będących pod nadzorem PPIS w Gliwicach, które podlegały obowiązkowi kwarantanny lub izolacji w warunkach domowych, były przekazywane drogą elektroniczną, do ŚPWIS w Katowicach. Logistyka była koordynowana przez ŚPWIS w Katowicach. Badania wykonywane były w zależności od ustaleń i przepustowości laboratoriów.

Na terenie objętym nadzorem przez PPIS w Gliwicach funkcjonowały trzy karetki wymazowe tzw. wymazobusy. Wykwalifikowane ekipy wymazobusów pobierały materiał biologiczny (wymazy z nosa i gardła) do badań PCR w domach osób przebywających w izolacji domowej/kwarantannie. PPIS w Gliwicach zaopatrywał ekipy wymazobusów w środki ochrony osobistej (maseczki, kombinezony, obuwie jednorazowe) a także jednorazowe zestawy do poboru materiału biologicznego, które były udostępniane z zasobów ŚUW w Katowicach.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i strategią walki z pandemią COVID-19 po 03.09.2020 r. lekarze podstawowej opieki zdrowotnej przejęli opiekę nad pacjentami skierowanymi na izolację domową.

Pod nadzorem epidemiologicznym organów pis pozostawały jedynie osoby współzamieszkujące i osoby ze styczności z chorym.

Ustawodawca określił jeżeli u pacjenta nie wystąpiły objawy infekcji, izolacja kończy się automatycznie w 10 dniu od daty wykonania testu, na podstawie którego został skierowany na izolację w warunkach domowych. Jeśli u pacjenta wystąpiły objawy infekcji, czas trwania izolacji wynosił minimum 13 dni od daty pojawienia się objawów, przy czym ostatnie trzy dni muszą być bezobjawowe. Jeśli zajdzie konieczność przedłużenia izolacji domowej, lekarz POZ za pośrednictwem aplikacji gabinet.gov.pl przesyła udostępniony formularz z informacjami o pacjencie i terminie przedłużenia izolacji.

W związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa w kopalniach węgla kamiennego zaszła konieczność podjęcia dodatkowych działań profilaktycznych mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się koronawirusa wśród górników. W związku z zaistniałą sytuacją do dyrekcji kopalń wystosowano pismo obligujące do podjęcia działań zapobiegawczych i wdrożenia stosownych procedur w związku z rozprzestrzenianiem się wirus SARS-CoV-2. Od maja 2020 r. rozpoczęły się badania przesiewowe pracowników kopalń. Ekspertyza molekularno-genetyczna materiału biologicznego w ramach badań przesiewowych przeprowadzana była w laboratoriach na terenie całej Polski. Spowodowało to duże trudności w identyfikacji osób, u których uzyskano wynik pozytywny (brak pełnych danych osobowych, błędne dane osobowe). Dane teled adresowe osób z wynikiem dodatnim potwierdzano zgodnie z właściwością miejscową u przedstawicieli kopalń, co skutkowało licznymi problemami i opóźnieniami w przeprowadzaniu wywiadów epidemiologicznych, obejmowaniu nadzorem epidemiologicznym, tym samym zleceniu badań kontrolnych.

Ponadto pracownicy kopalń mieszczących się na terenie działalności PPIS w Gliwicach tj. PGG S.A. oraz JSW S.A. zostali przebadani w kierunku obecności koronawirusa. Wynikiem dopuszczenia do pracy było uzyskanie dwóch negatywnych wyników testu.

Pracownicy PGG S.A. Oddziału Kopalni Sośnica zostali poddani genetycznym testom wymazowym. Natomiast pracownicy kopalni KWK Knurów-Szczygłowice JSW S.A. zostali poddani immunochromatycznym testom kasetkowym 2019-nCoV IgG/IgM, w przypadku uzyskania wyniku dodatniego osoby te były kierowane do wykonania testów genetycznych.

W wyniku przeprowadzonych badań przesiewowych potwierdzono zakażenie u górników z objawami chorobowymi, a także stwierdzono bezobjawowe nosicielstwo zarówno wśród pracowników kopalń jak i wśród członków ich rodzin.

Ogółem wykonano 3641 badań u pracowników kopalni grupy PGG, z czego uzyskano u 416 wyników pozytywnych w kierunku wirusa SARS-CoV-2. Ponadto osób poddano kwarantannie oraz uzyskano wyników dodatnich od osób współzamieszkujących.

Od 16 września 2020 r. ustawodawca wprowadził zmiany skutkujące koniecznością potwierdzenia braku zakażenia koronawirusem przed rozpoczęciem turnusu leczenia uzdrowskiego lub rehabilitacji uzdrowskiej oraz przed przyjęciem do placówek opieki długoterminowej (hospicja, ZOL, DPS, itp.). Na podstawie danych otrzymanych z w/w placówek PPIS wystawia zlecenie wykonania badania w EWP wraz z podaniem sugerowanej daty pobrania wymazu. Pacjent ze skierowaniem do w/w placówki, jeśli jest niesamodzielny, jest upoważniony do zamówienia w PSSE karetki wymazowej, która przyjeżdża do domu i pobiera wymaz. Wymaz jest zawożony przez karetkę do laboratorium, które ma podpisaną umowę z wojewódzkim oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej: NFZ). Informacje o wyniku badania laboratorium wpisuje do EWP. Jest on widoczny w systemie informatycznym EWP oraz dla pacjenta w IKP. Test winien być przeprowadzony nie wcześniej niż na 6 dni przed wyznaczonym terminem przyjęcia.

Mając na uwadze usprawnienie procesu wykonania testów w kierunku obecności wirusa SARS-CoV-2 osobom niesamodzielnym w celu zapewnienia przedmiotowej grupie pacjentów dostępu do punktów mobilnych zespołów karetek wymazowych, PPIS w Gliwicach przesłał do wszystkich POZ-ów objętych nadzorem pisma zawierające algorytm proponowanego postępowania w celu zapewnienia realizacji przedmiotowego działania. W piśmie wskazano odrębny adres e-mail, na który lekarze POZ-ów winni zgłaszać potrzeby wysłania karetki wymazowej. Realizacji zleceń przez mobilne zespoły karetek wymazowych odbywa się w ciągu 24h.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 na terenie miasta Zabrze odnotowano liczne ogniska epidemiczne SARS-CoV-2. PPIS w Gliwicach przeprowadzał dochodzenie epidemiologiczne mające na celu, ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu postępowania celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

Ogniska wystąpiły w 12 oddziałach szpitalnych na terenie 3 szpitali. Ogółem w wyniku zakażenia szpitalnego wyniki dodatnie w kierunku SARS-CoV-2 uzyskano u 138 osób w tym 30 pacjentów hospitalizowanych w związku z innymi jednostkami chorobowymi oraz 108 osób z personelu medycznego, 302 osoby było narażonych na zakażenie.

Na terenie miasta Zabrze w ogniskach epidemicznych w placówkach oświatowych zarejestrowano 5 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2, w tym 4 w przedszkolach i 1 szkole ponadpodstawowej. Ogółem potwierdzono badaniami wirusologicznymi 24 zachorowania na COVID-19, a 269 osób było narażonych na zakażenie.

Ponadto, zarejestrowano 4 ogniska epidemiczne w zakładach pracy, mieszczących się na terenie miasta Zabrze (Urząd Miasta w Zabrzu, Miejski Zarząd Dróg Infrastruktury Informatycznej w Zabrzu, Wydział Kryminalny Komendy Miejskiej Policji w Zabrzu, klub Górnik Zabrze). Na terenie miasta Zabrze w związku z wystąpieniem ognisk epidemicznych w zakładach pracy ogółem nadzorem epidemiologicznym objęto 70 osób, w tym 15 zakażonych SARS-CoV-2, a 55 osób z kontaktu.

Ponadto na terenie miasta Zabrze odnotowano 5 ognisk epidemicznych zakażenia SARS-CoV-2 w placówkach całodobowej opieki (1 ognisko w placówkach ZOL, 4 ogniska w placówkach DPS). Ogółem zakażonych wirusem SARS-CoV-2 było 304 osoby, w tym 233 pensjonariuszy oraz 71 osób z personelu. Narażonych na zakażenie było 518 osób. Odnotowano 5 zgonów, gdzie jedną z przyczyn było zachorowania na COVID-19, 24 osoby wymagały leczenia szpitalnego.

Jednocześnie w/w placówkach przeprowadzano badania przesiewowe wśród personelu oraz pensjonariuszy. Ogółem wykonano 2725 wymazów na obecność koronawirusa w tym wykonano 274 wymazy u osób przed przyjęciem do placówki.

W związku z wystąpieniem ognisk epidemicznych PPIS w Gliwicach przeprowadzał wywiady epidemiologiczne w celu ustalenia liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu postępowania celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

W 2020 r. w mieście Zabrze odnotowano 4863 potwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2. U wszystkich osób zakażenie zostało potwierdzone badaniem genetycznym real-time PCR. Hospitalizacji wymagało 126 osób w oddziałach zakaźnych lub jednoimiennych. Ogółem na terenie działalności PPIS w Gliwicach odnotowano 259 zgonów, gdzie jedną z przyczyn zgonu był COVID-19. Najwięcej zgonów odnotowano u osób po 60 roku życia. Większość osób cierpiała na przewlekłe choroby współistniejące w tym choroby układu krążenia, choroby metaboliczne, choroby nowotworowe.

W ramach prowadzonych działań pracownicy PSSE w Gliwicach z udziałem przedstawicieli Policji wizytowali również w podmiotach działające w galeriach handlowych pod kątem przestrzegania obostrzeń nakazów i zakazów ustanowionych przez prawodawcę, tj. limitu osób przypadających na powierzchnię obiektu, zapewnienia i stosowania środków do dezynfekcji rąk i powierzchni, przestrzegania obowiązku zakrywania ust i nosa, zapewnienia wywieszonych informacji odnośnie postępowania w okresie epidemii. Pracownicy PSSE w Gliwicach ogółem przeprowadzili 976 wizji.

W ramach współpracy pomiędzy Inspekcją Sanitarną a Inspekcją Weterynaryjną w przypadku wystąpienia lub podejrzenia COVID-19 u ludzi zawodowo opiekujących się zwierzętami tj. pracownicy gospodarstw rolnych, gospodarstw handlowych, pracownicy ogrodów zoologicznych, zobowiązano Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego do przekazywania właściwemu Powiatowemu Inspektorowi Weterynaryjnemu właściwych informacji dotyczących transmisji zakażenia z człowieka na zwierzęta. W zakresie relacji człowiek-zwierzę istotne jest zachowanie szczególnych środków ostrożności. Miało to na celu przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa zdrowotnego.

Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

W 2020 r. ogółem przeprowadzono 41076 wywiadów epidemiologicznych. W 2019 r. przeprowadzono 2248 wywiadów epidemiologicznych. Zwiększona ilość wywiadów była spowodowana działaniami w związku ze stanem epidemii. Na terenie działalności PPIS w Gliwicach odnotowano 274 zgonów z czego 85% stanowią zgony z powodu zakażenia SARS-CoV-2, ponadto odnotowano zgony z powodu zakażenia Clostridium difficile oraz zachorowania na gruźlicę.

Na terenie miasta Zabrze stale prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, które są poddawane diagnostyce wirusologicznej dla celów nadzoru epidemiologicznego oraz w celu wykluczenia wirusa polio. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów neurologii dziecięcej a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania do badań laboratoryjnych do NIZP-PZH próbek kału. Od lat nie odnotowano żadnego przypadku zachorowania na Ostre Porażenie Wiotkie (OPW).

Na poprawę zgłaszalności chorób zakaźnych niewątpliwie ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy ŚPWIS i NFZ.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym, do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach, wysyłane są pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

W związku z zaistnieniem zagrożenia dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są dwutygodniowe raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach. Na terenie miasta Zabrze w 2020r. odnotowano 13 przypadków.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięte w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis i eliminacji odry
- zwrócenia uwagi na wczesne wykrywanie chorych i zakażonych, ich zgłaszanie i rejestracje umożliwiające szybkie podjęcie postępowania leczniczego i przeciw epidemicznego – zwłaszcza dotyczy to chorób rzadko występujących lub tych, które mogą być zawleczone do Polski
- zwiększenie dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2020r	Liczba zachorowań w 2019r
Salmonellozy zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	5	87
Płonica	60	172
Gruźlica	19	63
Bakteryjne zakażenia jelitowe	41	71
WZW B	3	13
Różyczka	2	3
WZW A	0	5
Krztusiec	1	3
Grypa	19302	34503
Ospa wietrzna	443	723
Borelioza	7	40
Wirusowe zakażenia jelitowe	40	107
Ich wywołana przez Streptococcus pyogenes	22	61
Świnka	0	4
Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	83	162
Ich wywołana przez Neisseria meningitidis	0	1
Ich wywołana przez Streptococcus pneumoniae	1	2
Neuroinfekcje	1	8
WZW C	3	17

tab.1. Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegających zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2020 r. i 2019 r. w Zabrzu

ZATRUCIA I ZAKAŻENIA POKARMOWE

Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Biegunki i zatrucia pokarmowe stanowią nadal istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch.

Dominują tutaj zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe w tym wirusowe, bakteryjne i nie określone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu [tab.2].

Główną przyczyną bakteryjnych zatruc pokarmowych w analizowanym czasie były zakażenia wywołane odzwierzęcymi pałeczkami *Salmonella*.

Głównym problemem w zakresie bakteryjnych i wirusowych zatruc i zakażeń pokarmowych jest niedodiagnozowanie. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia utrzymują się nadal. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W związku z powyższym ok. 50% wszystkich zatruc i zakażeń pokarmowych stanowią biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w których nie przeprowadzono odpowiednich badań diagnostycznych celem ustalenia etiologii zachorowania.

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	5
Bakteryjne zakażenia jelitowe	41
Wirusowe zakażenia jelitowe	40
Biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	83

Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunki w szczególności występujące u dzieci mogą powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne.

W 2020 r. odnotowano 83 zachorowania, w tym u 12 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu hospitalizowano 14 osoby, w tym 6 dzieci do 2 lat.

W 2019 r. zarejestrowano 162 przypadki, w tym u 47 dzieci do lat dwóch. Spośród ogółu hospitalizowano 49 osoby, w tym 27 dzieci do 2 lat.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg, świadczy o tym mała liczba hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

Od 2016 r. obserwuje się tendencję spadkową zachorowań, co może być wynikiem zwiększenia częstotliwości wykonywania badań diagnostycznych i poszukiwania etiologii zachorowania oraz zwiększenia świadomości społeczeństwa w tym zakresie.

Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu nie były potwierdzone badaniami bakteriologicznymi i stanowią one nadal poważną słabość nadzoru epidemiologicznego.

Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe

Wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki, stanowią poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe. Rotawirusy zakażają głównie dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje rotawirusowe stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych mogłoby przyczynić się szersze stosowanie szczepień.

W 2020 r. zarejestrowano 40 przypadków, w tym 21 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 27 osób, w tym 17 dzieci do lat dwóch.

W 2019 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 421 dzieci. W 2019 r. odnotowano 107 zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe w tym 72 dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 104 osoby, w tym 72 dzieci do lat dwóch.

W 2020 r. 23 zachorowania wywołane były przez rotawirusy, 6 zachorowań wywołanych przez adenowirusy, 10 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone.

Podobnie jak w roku ubiegłym spośród wszystkich zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe zachorowania wywołane przez rotawirusy były główną przyczyną hospitalizacji. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom. Nie odnotowano zachorowań u osób dorosłych. Przeciwko rotawirusom w mieście Zabrze zaszczepiono 405 dzieci.

Salmonelozy

Salmonelozy są nadal często rejestrowaną jednostką chorobową wśród chorób bakteryjnych przebiegających z nieżytem żołądkowo-jelitowym. Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami Salmonella były skażone, jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe, wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności była

nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzegania warunków chłodzenia.

Zapadalność wzrosła ok. 7-krotnie. Przyczyną wzrostu liczby zachorowań było wystąpienie zbiorowego zatrucia pokarmowego w trzech żłobkach.

W 2020 r. odnotowano 5 zachorowań na salmonellozę. Hospitalizacji wymagały 2 osoby. Zachorowało 3 mężczyzn i 2 kobiety, w tym 2 dzieci do 4 roku życia. .

W 2019 r. odnotowano 87 zachorowań, w tym 83 przypadki zatruc pokarmowych oraz 4 zakażenie pozajelitowe. Hospitalizacji wymagały 23 osoby.

Zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu są zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i nie poddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nieprzestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych.

Wszystkie osoby zostały objęte nadzorem epidemiologicznym oraz wykonano badania kontrolne kału. Ogółem nadzorem epidemiologicznym objęto 12 osób ze styczności z chorymi oraz przeprowadzono badania kału na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

U 1 osoby wykryto bezobjawowe nosicielstwo pałeczek *Salmonella* w kale.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Czynnikiem chorobotwórczym wywołującym najliczniejsze zachorowania było *Clostridium difficile*.

W 2020 r. zarejestrowano 41 przypadki, w tym 38 zakażeń *Clostridium difficile*, oraz 3 przypadki bakteryjnych zakażeń o nieokreślonej etiologii.

W 2019 r. odnotowano 71 przypadków zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe, w tym 69 zakażeń *Clostridium difficile* oraz 2 zakażenia o nieokreślonej etiologii.

Kolonizacja *Clostridium difficile* jest szczególnie częsta w warunkach szpitalnych.

Zakażenia najczęściej występują u chorych, leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridium difficile* w przebiegu hospitalizacji. Zachorowania wystąpiły wśród osób dorosłych najczęściej po 60 roku życia.

W 2020 roku wystąpiło 6 ognisk epidemicznych wywołanych przez *Clostridium difficile* – antygen GDH oraz toksyny A i B u pacjentów hospitalizowanych w oddziałach wewnętrznym, nefrologicznym oraz hematologii i onkologii dziecięcej na terenie miasta Zabrze.

Ogółem u 19 osób potwierdzono zakażenie *Clostridium difficile* – antygen GDH oraz toksyny A i B. We wszystkich przypadkach podjęto decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej, wstrzymaniu przyjęć pacjentów, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Z ogólnej liczby zarejestrowanych zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby ok.48% stanowią zakażenia wirusem żółtaczką typu C.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C, przeciw któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W 2020 r. zarejestrowano 3 przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C, W 2019 r. odnotowano 17 zachorowań. Zachorował 1 mężczyzna i 2 kobiety. Zakażenia WZW C przebiegały w 2 przypadkach objawowo, a w 1 rozpoznano w trakcie badań kontrolnych. Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż innych typów WZW. Wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Nie udało się ustalić czasu i okoliczności zakażenia. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika iż, dominującą drogą zakażenia były procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek. Wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych. Odnotowano zachorowania nabyte drogą niemedyczną poprzez wykonywanie kolczykowania oraz nabyte przez wykonywanie zabiegów kosmetycznych związanych z naruszeniem ciągłości skóry. Zachorowania wystąpiły tylko u osób dorosłych w przedziale wiekowym 40-60 lat.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2019 r.** zarejestrowano **13** zachorowań na przewlekłe WZW typu B.

W **2020 r.** odnotowano **3** przypadki zachorowań na przewlekłe WZW typu B .

Zachorowało 2 mężczyzn i 1 kobieta. Zakażenia WZW B przebiegały w 2 przypadkach bezobjawowo a w 1 rozpoznane w trakcie badań ciężarnej. Wszystkie zarejestrowane zachorowania miały charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

Nie udało się ustalić czasu i okoliczności zakażenia. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika iż, dominującą drogą zakażenia były procedury medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek. Wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych. Odnotowano zachorowania nabyte drogą niemedyczną poprzez wykonywanie tatuaży oraz nabyte przez wykonywanie zabiegów kosmetycznych związanych z naruszeniem ciągłości skóry. Zachorowania wystąpiły tylko u osób dorosłych w przedziale wiekowym 30-60 lat. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci, co jest efektem wprowadzonych obowiązkowych szczepień ochronnych przeciwko WZW typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2019 r.** zarejestrowano **5** zachorowań na WZW A,

Roku **2020 r.** nie odnotowano przypadków WZW typu A.

Skutecznym sposobem zapobiegania zakażeniom WZW A jest kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności utrzymania wysokiego standardu higieny szczególnie podczas przygotowywania posiłków, w tym częste mycie rąk, spożywanie potraw wyłącznie po obróbce termicznej, unikanie spożywania niegotowanego mięsa oraz skorupiaków, nie kupowanie żywności na ulicznych straganach, picie wyłącznie butelkowanej lub przegotowanej wody (zwłaszcza podczas pobytu zagranicą). Najskuteczniejszą formą profilaktyki WZW typu A są szczepienia ochronne, szczepienia są szczególnie zalecane osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowani na WZW typu A, osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, a także dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A.

NEUROINFEKCJE I CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne, są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi. Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2020 r.** odnotowano **1** zachorowanie na zapalenie opon mózgowo rdzeniowych i mózgu wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* oraz 1 zachorowanie na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o nieokreślonej etiologii.

W **2019 r.** zarejestrowano **8** przypadków neuroinfekcji, w tym zapalenia opon mózgowo rdzeniowych i mózgu, **2** zachorowania o etiologii wirusowej, **2** zachorowania o etiologii bakteryjnej, **4** przypadki o nie ustalonej etiologii.

Ponadto odnotowano 1 przypadek zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową oraz 2 zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową.

Infekcje wirusowe

Wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu są najczęściej rozpoznawane na podstawie objawów klinicznych i ogólnego badania płynu mózgowo-rdzeniowego. Potwierdzenia wirusologiczne wykonywane są rzadko, gdyż wymagają kosztownych badań.

W 2020 r. nie odnotowano zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

	2020		2019	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Limfocytarne	-	-	1	-
Nieokreślone	-	-	1	-
Enterowirusowe	-	-	-	-

Tab.3. Zachorowania na wirusowe zapalenie opon i mózgu

Infekcje bakteryjne

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenia opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu.

W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych.

Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych OUN jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj bakterii i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

	2020		2019	
	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu	Zapalenie opon	Zapalenie mózgu
Nieokreślone	1	-	1	-
Gronkowcowe	-	-	1	-

Tab.4. Zachorowania na bakteryjne zapalenie opon i mózgu

Na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o nieokreślonej etiologii zachorowała 70-letnia kobieta z licznymi chorobami współistniejącymi. Z objawami gorączki i bólami głowy, z objawami oponowymi została hospitalizowana w szpitalu klinicznym. Pacjentka w stanie dobrym, po kilkunastodniowej hospitalizacji wypisana do domu.

INWAZYJNA CHOROBA WYWOŁANA PRZEZ STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą : zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

Odnotowano 1 zachorowanie na posocznicę wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae*:

W 2020 r. nie odnotowano zgonów z powodu neuroinfekcji. Zachorowała 47-letnia kobieta. Kobieta z gorączką, bólem głowy, bólami mięśniowymi, niedowładem kończyny górnej lewej oraz porażeniem piramidowym hospitalizowana w szpitalu klinicznym. Ze względu na jednoczesowe zakażenie SARS-CoV-2 została przekazana do szpitala jednoimiennego w Tychach. W preparacie bezpośrednim stwierdzono dwoinki gram dodatnie, badanie bakteriologiczne w ośrodku referencyjnym potwierdziło zakażenie wywołane *Streptococcus pneumoniae*.

CHOROBY WYWOŁANE PRZEZ STREPTOCOCCUS PYOGENES

W **2019 r.** zarejestrowano **61** zachorowań na różę z czego 17 osób wymagało hospitalizacji.

Były to zachorowania na różę. Wszystkie zachorowania na różę miały przebieg łagodny i zostały rozpoznane jedynie na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

W 2020 r. odnotowano 61 przypadków choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*, z czego 15 osób wymagało hospitalizacji.

CHOROBA Z LYME

Borelioza stała się chorobą ogólnopolską i jest najczęstszą chorobą odkleszczową, wywoływana przez krętki z rodzaju *Borrelia burgdorferi*. Choroba ta jest przenoszona przez kleszcze. Obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby, co oznacza, że kleszcze są obecne na terenie całego kraju.

Symptomatologia boreliozy jest zróżnicowana, dlatego istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozpoznawalność boreliozy jest diagnostyka laboratoryjna. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem i skutecznie uniemożliwia szybkie jego opanowanie.

W 2020 r. odnotowano 7 zachorowań na boreliozę. W 2019 r. zarejestrowano 40 przypadków boreliozy. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe.

Do ukąszeń przez kleszcze dochodzi najczęściej w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii. Przyczyny zachorowań należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze.

Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiamą populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźnymi dla ludzi są również nimfy, które również przenoszą krętki wywołujące boreliozę, a które nie są zauważalne gołym okiem.

Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwno boreliozie podstawa jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy na temat tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia kleszcza.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową, atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia gruźlicy oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą, istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym.

Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia. Prowadzi to do lekooporności, utrudnia leczenie i może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2016-2020 zarejestrowano następującą liczbę chorych:

rok	Liczba chorych
2016	61
2017	65
2018	52
2019	63
2020	19

Odnotowano 3 przypadki wznowy gruźlicy. Wznowy wystąpiły u osób wcześniej leczonych, które przerwały leczenie, nie współpracowały z lekarzami i lekcewały zalecenia lekarskie.

Zachorowało 6 kobiet i 13 mężczyzn. Mężczyźni chorują 2-krotnie częściej niż kobiety. Większa zapadalność na gruźlicę mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u mężczyzn czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia. Największą zapadalność odnotowano u osób w wieku 50-69 lat. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc. Osoby z kontaktu z chorymi obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań.

Z powodu gruźlicy w 2020 r. odnotowano 1 zgon 58 letniego mężczyzny. Zgon jest najczęstszą konsekwencją zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nieprzyjmowania środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

CHOROBY WENERYCZNE

W 2020 r. odnotowano 7 zachorowań na kiłę. W 2019 r. zarejestrowano 4 przypadki kiły oraz 2 zachorowania na rzeżączkę. Na kiłę zachorowało 6 mężczyzn i 2 kobiety. Nie odnotowano zachorowań na rzeżączkę w 2020 r. na terenie miasta Zabrze. Zachorowania wystąpiły głównie u młodych osób w przedziale wiekowym 20-60 lat. Liczba zachorowań może nie być adekwatna do rzeczywistej liczby osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową

jest fakt niedopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje że dane epidemiologiczne są niepełne. Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza. Ze względu na wstydlivy charakter tych chorób chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenie badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych na terenie tut. Stacji chorób wieku dziecięcego jest: ospa wietrzna, płonica, świnka, różyczka i krztusiec. Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości. Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach.

Na terenie miasta Zabrze zaszczepiono 243 dzieci. Niski odsetek dzieci zaszczepionych przemawia za potrzebą większego rozpropagowania szczepień.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie za wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W 2020 r. zachorowało 443 osoby, 1 osoba wymagała hospitalizacji.

W 2019 r. zachorowało 723 osoby.

Zachorowania przebiegały łagodnie nie odnotowano powikłań pochorobowych. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci od 1 do 6 lat. Zapadalność jest porównywalna u kobiet jak i u mężczyzn.

Zachorowania wystąpiły u dzieci nie szczepionych przeciwko ospie.

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną przeciwko, której nie ma szczepionki. W 2020 r. zarejestrowano 60 przypadków, w 2019 odnotowano 172 przypadki.

Zachorowania na płonicę charakteryzują się występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

Wszystkie zachorowania miały przebieg łagodny, nikt nie wymagał hospitalizacji.

Zapadalność jest nieco większa u chłopców niż u dziewczyn.

Zachorowały głównie dzieci i młodzież w przedziale wiekowym 1-6 lat.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły. Najwięcej zachorowań odnotowano w miesiącach wiosennych i zimowych.

W odniesieniu do chorób zakaźnych, które nie mają rezerwuaru zwierzęcego i dla których dostępne są szczepionki o wysokim stopniu skuteczności, możliwa jest eliminacja choroby na danym obszarze. Programem eliminacyjnym koordynowanym przez WHO jest uczestniczenie Polski w Programie Eliminacji odry i różyczki.

Sytuacja epidemiologiczna odry świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988 r. szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004 r. szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006 r. dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowały znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

W 2020 r. nie odnotowano zachorowań na odrę. W 2019 r. zarejestrowano 2 zachorowania.

W 2018 r. nie odnotowano zachorowań na odrę.

Świnka

W 2020 r. nie odnotowano przypadków zachorowań na świnkę. W 2019 r. odnotowano 4 zachorowania.

Różyczka

W 2020 r. odnotowano 2 zachorowania..

Zachorowania wystąpiły u 3-letniego chłopca, 6-letniej dziewczynki. Zarówno chłopiec jak i dziewczynka byli zaszczepieni przeciwko różyczce 1 dawką szczepionką skojarzoną.

Zachorowania zostały rozpoznane na podstawie objawów klinicznych, nie zostało to potwierdzone badaniami laboratoryjnymi.

W 2019 r. odnotowano 3 zachorowania na różyczkę.

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie miasta Zabrze ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowano zachorowań na błonicę.

W 2020 r. nie odnotowano zachorowań na tężec.

W 2019 r. zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom. Najskuteczniejszą strategią zapobiegania zachorowaniom pozostaje realizacja szczepień zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Zapadalność pozostaje na niskim poziomie.

Liczba zachorowań na krztusiec w latach 2015-2019

Lata	Liczba zachorowań
2015	23
2016	35
2017	16
2018	2
2019	3
2020	1

Zachorowała 18-letnia kobieta, szczepiona przeciwko krztuścowi zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień.

Stosunkowo krótki okres ochrony immunologicznej zapewnianej przez szczepienia sprawia, iż zachorowania mogą wystąpić u osób dorosłych, u których krztusiec może mieć słabiej zaznaczone objawy.

Dorośli ci mogą stanowić poważne źródło zakażenia dla dzieci, które nie zostały zaszczepione.

Grypa

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powoduje duże straty ekonomiczne związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W 2019 r. przeciwko grypie zaszczepiono 3036 osób, w 2020 r. zaszczepiono 3433 osób.

W 2020 r. zarejestrowano 19302 przypadki grypy, w tym 8190 dzieci do lat 14.

Nie zanotowano zgonu, którego przyczyną była grypa.

W 2019 r. odnotowano 34503 zachorowań, w tym 13123 dzieci do lat 14. 5 osób zostało skierowanych do szpitala, wszystkie osoby z objawami ze strony układu oddechowego, w tym 4 dzieci od 0 do 14 lat i 1 osoba powyżej 65 roku życia.

Porównując liczbę zachorowań na grypę i zachorowania grypopodobne w 2019 r. oraz zachorowania na grypę i grypopodobne w 2020 r. wynika, że liczba zachorowań uległa spadkowi, prawdopodobnie ze względu na pojawienie się i rozprzestrzenianie w populacji wirusa SARS-CoV-2 (4863 zachorowań).

Wszystkie zachorowania były rozpoznane jako zachorowania grypopodobne na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia wirusologicznego.

Szczyt zachorowań na grypę przypada w miesiącach od września do marca.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2020 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Zabrze prowadził nadzór nad 57 punktami szczepień.

Kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli. Ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 od II kwartału 2020 r. nie były przeprowadzane kontrole w zakresie realizacji szczepień ochronnych. Przeprowadzono 3 kontrole w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta. Dokumentacja medyczna prowadzona prawidłowo (karta uodpornienia, książeczka szczepień, historia choroby). Szczepienia wykonywane są wyłącznie sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Nadzorowane placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Każdy punkt szczepień wyposażony jest w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Część punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w urządzeniach chłodniczych, co poprawia bezpieczeństwo przechowywania preparatów

szczepionkowych W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa, szczepionkami sprowadzonymi z hurtowni jak również dostarczonymi przez pacjenta.

W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Zakłady opieki zdrowotnej prowadzą rejestry dzieci i młodzieży przybyłych i wypisanych z punktu szczepień, na podstawie których sporządzane są kwartalne sprawozdania z posiadanych przez świadczeniodawcę kart uodpornienia.

W PSSE Gliwice od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (dalej: ESNDS), który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych (PSO) w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku Mz-54. Analiza roczna Mz-54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2020 roku kontynuowano do dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 r.ż na 6 r.ż uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

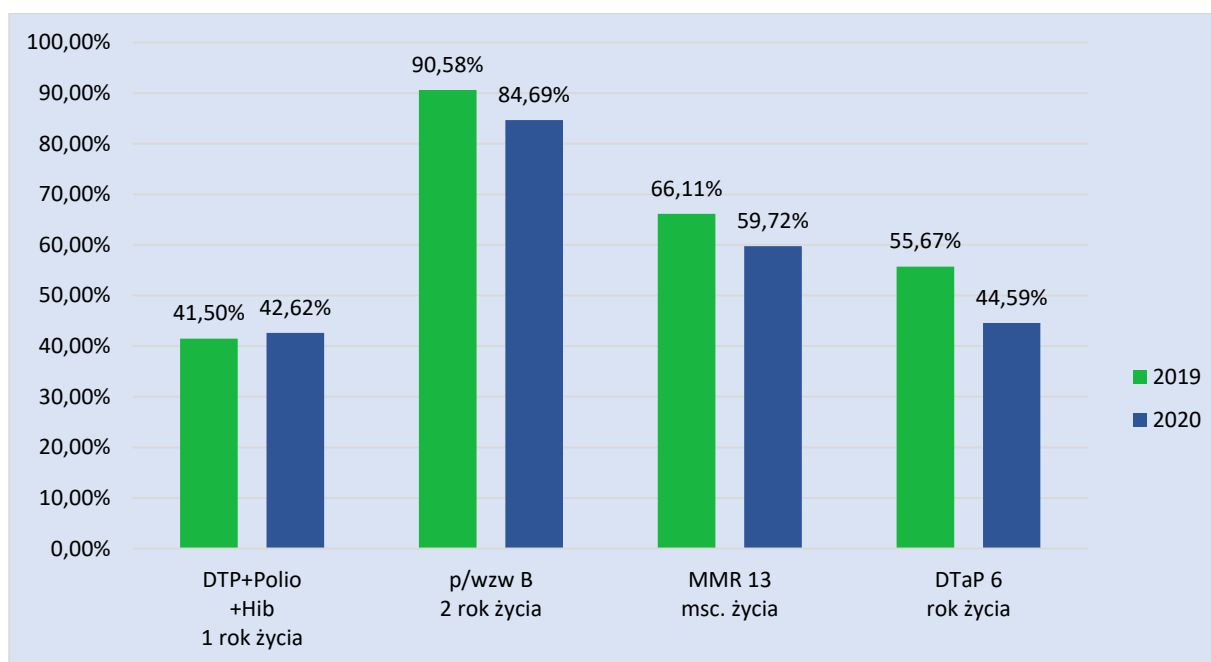
Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie działalności Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego oprócz szczepienia dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia, które spadło o 6.39% w stosunku do roku ubiegłego [ryc.1].

Szczepienia w pozostałych grupach wiekowych uległy znacznemu spadkowi, na co złożyło się kilka czynników:

- sytuacja epidemiologiczna związana z pandemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 i obawy opiekunów dotyczące szczepień dzieci w okresie pandemii,
- konieczność stosowania zasad bezpieczeństwa w okresie pandemii, co powodowało zmniejszoną dostępność do realizacji szczepień w placówkach opieki zdrowotnej
- zwiększona ilość zachorowań na Covid-19 zarówno wśród personelu medycznego jak i rodziców dzieci. [ryc.1].

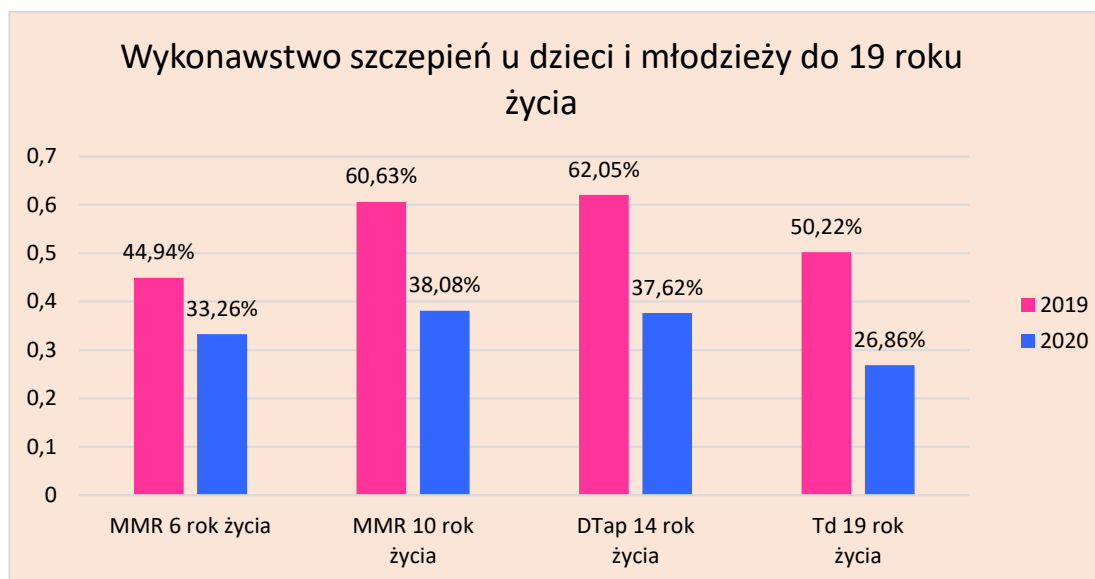
W 2020 roku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności medialnej ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia.

Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego. W mniejszym stopniu jako przyczynę uchylania się od szczepień notuje się odrębność kulturową, etniczną czy religijną. Opóźnienia w stosunku do programu szczepień są spowodowane przeważnie czasowymi przeciwwskazaniami lekarskimi jak również decyzją rodziców o rozdzieleniu poszczególnych szczepień oraz przesuwaniu terminów szczepień, co skutkuje większą ilością wizyt w poradni.

Ryc.1 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia

W 2020 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku uległo spadkowi o 23,36%. Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 33,26%, natomiast w 10 roku życia wykonano w 38,08%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia spadło w stosunku do roku ubiegłego o 24,43% [ryc.2].

Ryc.2 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia

W 2020 roku uodporniono p/gruźlicy 97,84 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p/wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w znacznym stopniu przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

Przeciwno	Liczba osób
p/grypie	3433
p/wzw typu A	220
p/kleszczowemu zapaleniu mózgu	113
p/Streptococcus pneumoniae	258
p/Neisseria meningitidis	348
p/rotawirusom	405
p/ospie wietrznej	243
p/wirusowi brodawczaka ludzkiego	27
p/durowi brzuszemu 53 osoby	53
p/ żółtej gorączce 27 osób	27

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 705 osobom.

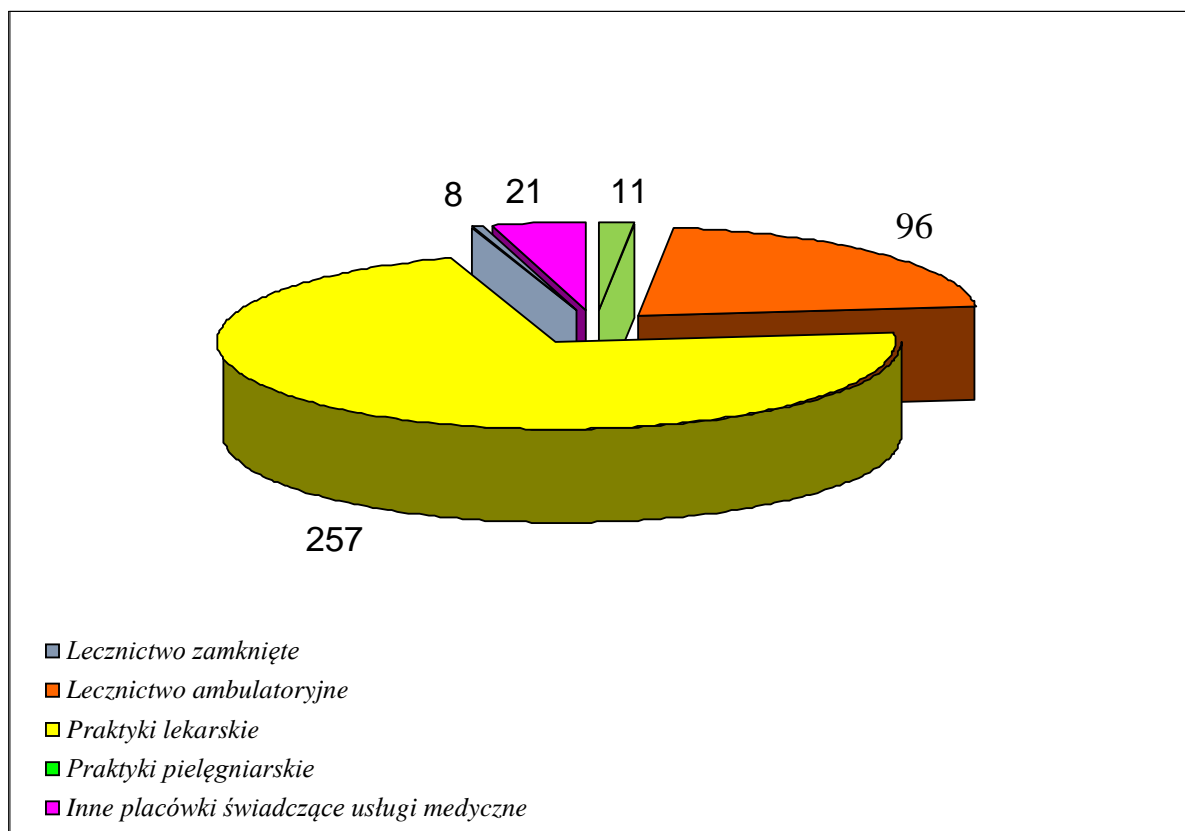
PSSE w Gliwicach prowadzi rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych.

W 2020 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach z terenu miasta Zabrze zgłoszono 5 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych o charakterze łagodnym. Nikt nie był hospitalizowany w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego, u wszystkich nastąpił pełny powrót do zdrowia. Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki.

W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych zmniejszyła się.

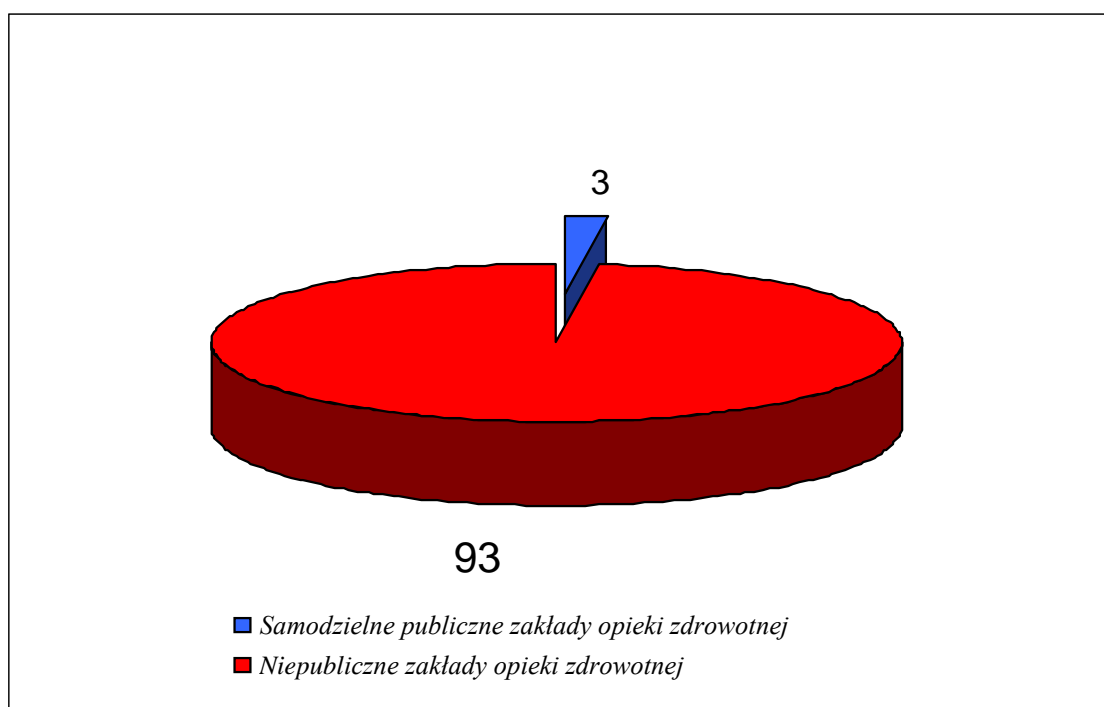
Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2020 na terenie miasta Zabrze sprawowano nadzór sanitarny nad (ryc.1):

ryc.1 Placówki ochrony zdrowia działające na terenie Miasta Zabrze

- 8 zakładami leczenia zamkniętego tj. 4 szpitalami z 2 obiektami, 4 szpitalami jednego dnia oraz filią zakładu opiekuńczo - leczniczego, którego dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice,
- 96 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 15 obiektami i 29 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 3 zakłady oraz 4 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (ryc.2),
- 257 praktykami lekarskimi, w tym 52 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 196 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 9 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 9 indywidualnymi praktykami pielęgniarek, 2 grupowymi praktykami pielęgniarskimi,
- 21 innymi placówkami świadczącymi usługi medyczne.

Ryc.2. Zakłady leczenia ambulatoryjnego miasta Zabrze

Lecznictwo zamknięte

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono 5 kontroli, w tym skontrolowano 2 szpitale oraz filię zakładu opiekuńczo -leczniczego.

W jednym szpitalu, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, wydano decyzję administracyjną.

W ramach prowadzonego nadzoru w podmiocie stwierdzono naruszenie wymagań technicznych, wszczęto postępowanie administracyjne. Wydana decyzja, nakazywała poprawę stanu technicznego

pomieszczeń. Zarządzenia decyzji w toku realizacji. Na negatywną ocenę placówki miały wpływ nieprawidłowości m.in. brudne powierzchnie ścienne i sufitowe, uszkodzenia powłok ściennych oraz podłóg.

W 2020 r. nie przyjęto interwencji dotyczącej działalności zamkniętych podmiotów leczniczych.

W 2 szpitalach wystąpiło 14 ognisk epidemicznych.

Jedno ognisko epidemiczne wywołane przez bakterię *Clostridium difficile*, jedno ognisko epidemiczne z powodu wystąpienia zakażeń *Acinetobacter baumannii*, dwanaście ognisk epidemicznych z wywołanych przez wirus SARS-CoV-2. Na podstawie przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych stwierdzono, iż zakażenia zostały udokumentowane w indywidualnych kartach zakażenia szpitalnego, założono również indywidualne karty alert patogenów. Wdrożono obowiązujące procedury dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym, wprowadzono reżim sanitarny oraz kohortację i izolację pacjentów. Decyzją Zespołu ds. Zakażeń Szpitalnych wygaszono poszczególne ogniska i nie stwierdzono kolejnych przypadków zachorowań. Przeprowadzono jedną kontrolę zakładu opiekuńczo-leczniczego, w trakcie kontroli sprawdzano m.in. stan techniczny pomieszczeń, zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylne, rodzaj środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej. Sprawdzono także postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami oraz sposób postępowania ze sprzętem jednorazowego użycia. Nieprawidłowości w przedmiocie kontroli nie stwierdzono.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodnie z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja dotycząca wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W jednym szpitalu funkcjonuje centralna sterylizatornia, która nie spełnia wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019., poz. 595), natomiast dwa szpitale posiadają certyfikat stwierdzający, iż ich system zarządzania jakością jest zgodny z wymogami ISO w zakresie świadczenia usług sterylizacji wyrobów medycznych. Jeden szpital posiada podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast jeden szpital jednodniowy prowadzi sterylizację we własnym zakresie, dwa zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną, jeden prowadzi sterylizację w systemie mieszanym.

W stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej zainstalowanych jest 18 autoklawów parowych, 2 urządzenia na tlenek etylenu, 1 urządzenie na formaldehyd. Dokumentacja dotycząca wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco.

W 4 placówkach szpitalnych oraz w zakładzie opiekuńczo – leczniczym prowadzone są nadal prace remontowo-modernizacyjne związane z dostosowaniem pomieszczeń do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019, poz. 595).

Lecznictwo ambulatoryjne

W 2020 r. objętych nadzorem było 90 przychodni wraz z 11 obiektami, medyczne laboratorium diagnostyczne wraz z 2 obiektami, 3 zakłady rehabilitacji leczniczej wraz z obiektem oraz 2 inne podmioty lecznicze wraz z 1 obiektem, a także 28 filii, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE w Gliwicach.

W podmiotach leczniczych przeprowadzono 19 kontroli. W ramach prowadzonego nadzoru w skontrolowanych podmiotach leczniczych stan higieniczno – sanitarny i techniczny pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli sprawdzano m.in. zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylny, rodzaj środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej. Sprawdzone także postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami, sposób postępowania ze sprzętem jednorazowego użycia.

W zakładach zainstalowanych jest 70 autoklawów parowych, 1 urządzenie na tlenek etylenu, 4 zakłady posiadają podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia. W 2020 r. w zakładach lecznictwa ambulatoryjnego przeprowadzono kontrole dokumentacji dotyczące wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji. Dokumentacja prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zakłady dysponowały wystarczającą ilością i rodzajem środków dezynfekcyjnych stosowanych zgodnie z zaleceniami producenta, sprzętu jednorazowego użycia oraz środków ochrony osobistej.

Praktyki lekarskie, pielęgnarskie oraz inne usługowe obiekty medyczne

W 2020 r. nadzorem objętych było 52 indywidualnych praktyk lekarskich, 196 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich, 9 grupowych praktyk lekarskich, 9 indywidualnych praktyk

pielęgniarskich, 2 grupowe praktyki pielęgniarek oraz 21 innych placówek świadczących usługi medyczne.

Przeprowadzono 4 kontrole, w trakcie których sprawdzano m.in. zaopatrzenie w materiały i sprzęt sterylny, ilość środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej, postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami.

W ramach prowadzonego nadzoru w praktykach nie stwierdzono nieprawidłowości, nie wydano decyzji administracyjnych oraz nie nałożono mandatów karnych.

W praktykach lekarskich zainstalowanych jest 57 autoklawów parowych, 31 praktyki mają podpisaną umowę w zakresie sterylizacji z innym podmiotem świadczącym usługi w tym zakresie, a pozostałe praktyki korzystają ze sprzętu jednorazowego użycia. Dokumentacja dotycząca wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia w ilości i asortymencie pokrywającym zapotrzebowanie gabinetów. Stwierdzono dostateczną ilość i rodzaj preparatów dezynfekcyjnych.

Podmioty lecznicze, w związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną, wprowadziły nową formę udzielania świadczeń medycznych w formie teleporady celem minimalizacji ryzyka szerzenia się zakażeń wirusem SARS-CoV -2. Na okoliczność osobistej wizyty pacjenta w poradni opracowano i wdrożono dodatkowe procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym uwzględniające wzmożony reżim sanitarny poprzez zwiększenie dostępności środków dezynfekcyjnych do rąk dla pacjentów, wyznaczenie ściśle określonej godziny przyjęcia zgodnie z opracowanym harmonogramem oraz zapewnienie odpowiedniego dystansu między pacjentami oczekującymi na wizytę.

Jeden z zamkniętych podmiotów leczniczych, w związku z trwającym stanem epidemii, został powołany do udzielania świadczeń zdrowotnych związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 na II poziomie zabezpieczenia. Szpital dysponuje 106 łózkami dla pacjentów zarażonych SARS-CoV-2, w tym 6 doposażonymi w urządzenia respiratorowe.

Na terenie miasta Zabrze funkcjonuje jedno laboratorium diagnostyczne wraz z punktem poboru wymazów do testów w kierunku SARS-CoV-2. Badania w tym zakresie są świadczone zarówno w ramach narodowego funduszu zdrowia oraz komercyjnie przez laboratoria, które poszerzyły zakres o wykonywanie testów pod kątem obecności koronawirusa.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE m. ZABRZE
za 2020 rok**

Człowiek poddany jest ciągłemu działaniu czynników o różnym charakterze i pochodzeniu, nie zawsze korzystnych dla jego zdrowia. Czynności związane z wykonywaniem określonej pracy mogą wpływać na powstanie zagrożeń w środowisku pracy. Higiena Pracy powstaje i rozwija się w celu ochrony zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka podczas wykonywanej pracy.

Podstawowym zadaniem Higieny Pracy (dalej: HP) jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy oraz zapobieganie chorobom zawodowym.

Pracownicy Sekcji HP sprawują nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej, środkami biobójczymi, detergentami, czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi w środowisku pracy oraz środkami zastępczymi.

Sekcja HP prowadzi profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przeprowadzanie szkoleń w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

Wiedza o skutkach zdrowotnych narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe środowiska pracy stale się rozszerza i pogłębia. Nieustannie zwiększa się świadomość pracodawców odnośnie zagrożeń, występujących na stanowiskach pracy w zakładzie, między innymi poprzez wykonywanie poleceń, nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy.

Sukcesem zakończyły się działania, dążące do wyeliminowania obiektów, w których wprowadzane do obrotu były środki zastępcze, tzw. „dopalacze”. Punkty, w których w latach ubiegłych prowadzono sprzedaż niedozwolonych środków, zostały zamknięte decyzjami Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach, a ich działalność nie została już wznowiona.

Na terenie miasta Zabrze, nadzorem objętych jest 281 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 20487 pracowników.

W 2020 r. skontrolowano 31 zakładów pracy, zatrudniających 3047 pracowników.

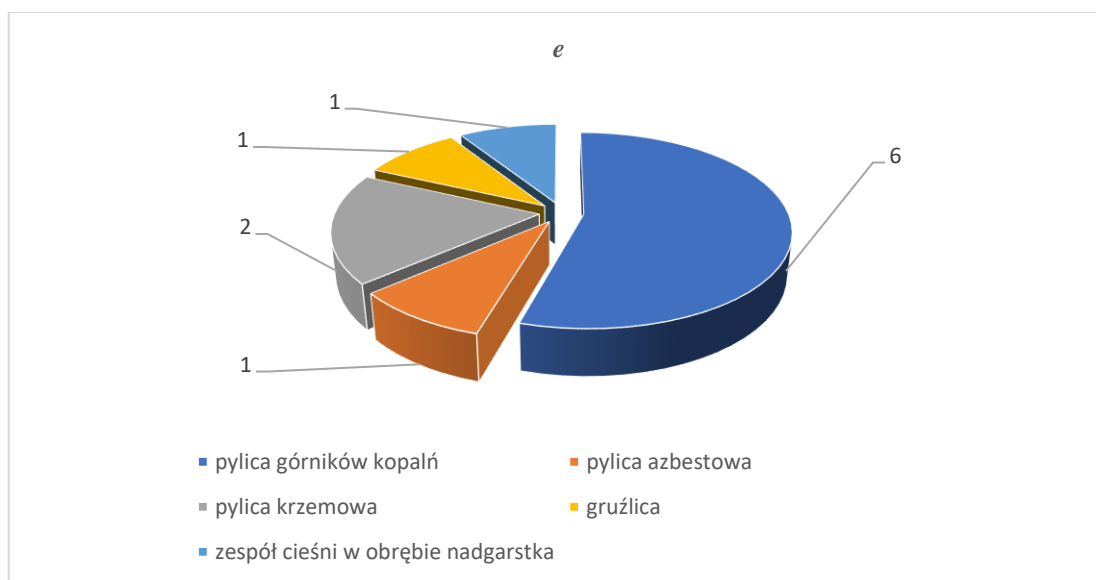
Przeprowadzono 34 kontrole.

Na stwierdzone uchybienia wydano 11 decyzji administracyjnych oraz 9 decyzji płatniczych.

Mając na uwadze nadzwyczajne okoliczności związane ze stanem epidemii i zwiększone wymagania nałożone na PIS oraz fakt, że zgodnie z Zarządzeniem nr 08/2020 Dyrektora PSSE w Gliwicach z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie wykonywania zadań PSSE w związku ze stanem epidemii (Covid-19), realizacja zadań w Sekcjach była głównie skierowana na zapobieganie i zwalczanie stanu epidemii.

W ramach powyższego tematu udzielono 211 odpowiedzi na wiadomości otrzymane drogą elektroniczną, przeprowadzono telefoniczne wywiady epidemiologiczne, w ramach których kierowano osoby z kontaktu z osobą zakażoną na kwarantannę oraz udzielano odpowiedzi na zadawane przez petentów pytania. Wykonywano również działania w ramach ogólnopolskiego systemu EWP oraz systemu SEPIS.

Przez cały okres trwającej pandemii Sekcja Higieny Pracy otrzymywała z zakładów pracy poprzez pocztę elektroniczną prośby o pomoc w objęciu nadzorem epidemiologicznym ich pracowników, którzy mieli kontakt z osobami dodatnimi. Pracownicy Sekcji przeprowadzali wywiady epidemiologiczne, nakładli kwarantannę na osoby mające kontakt z osobą zakażoną, zatrudnione w zakładach objętych nadzorem, a także na prośbę strony sporządzali dokumenty potwierdzające odbycie kwarantanny.

Ryc.1. Choroby zawodowe, stwierdzone w 2019 r. w zakładach na terenie miasta Zabrze

Pomimo nałożonych dodatkowych obowiązków oraz oddelegowania pracowników do Sekcji Epidemiologii, Sekcja prowadziła postępowania, dotyczące podejrzenia wystąpienia chorób

zawodowych.

W 2020 r. stwierdzono 11 chorób zawodowych, w 8 zakładach pracy, mających lokalizację w mieście Zabrze

- 6 przypadków pylic górników kopalń węgla:
 - 2 u pracowników zakładu wydobycia węgla kamiennego spółki zewnętrznej świadczącej specjalistyczne roboty pod ziemią na terenie kopalni węgla kamiennego,
 - 4 u pracowników zakładu wydobycia węgla kamiennego;
- 2 przypadki pylicy krzemowej płuc u pracowników zakładu hutniczego;
- 1 przypadek pylicy azbestowej w zakładzie wykonywania instalacji budowlanych;
- 1 przypadek gruźlicy u pracownika służby zdrowia;
- 1 przypadek zespołu cieśni w obrębie nadgarstka u pracownika służby zdrowia.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO MIASTA ZABRZE W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2020

W 2020 r. w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanej rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 i koniecznością prowadzenia działań przeciwepidemicznych, planowe działania Sekcji Higieny Komunalnej (dalej: HK) w terenie, dotyczące obiektów użyteczności publicznej zostały zawieszane przez większą część roku, poza czynnościami niezbędnymi w obszarze pomocy obywatelom tj. dotyczącymi głównie rozpatrywania skarg i interwencji oraz wniosków, dotyczących rekomendacji w zakresie prowadzenia działalności w związku z wprowadzeniem obostrzeń, nakazów i zakazów określonych w obowiązujących przepisach prawa. Ponadto prowadzono nadzór nad jakością wody do spożycia, wody do kąpieli na pływalniach oraz w kąpieliskach.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

TAB.1. Stan sanitarny obiektów nadzorowanych na terenie miasta Zabrze w zakresie higieny komunalnej w roku 2020.

DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-REPRESYJNA W OBIEKTACH NA TERENIE MIASTA ZABRZE W ROKU 2019								
l.p.	GRUPA STATYSTYCZNA	ilość obiektów wg ewidencji stan na 31.12.2019r.	ilość skontrolowanych urzędzeń i obiektów ogółem / środków transportu	ilość wykonanych kontroli	Ilość decyzji wydanych w poszczególnych grupach (bez decyzji dot. jakości wody)		mandaty nałożone w trakcie kontroli	
					nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	ilość	na łączną kwotę
1.	Ustępy	16	8	8	0	0	0	0 zł
2.	Pływalnie	4	4	7	1	0	0	0 zł
3.	domy pomocy społecznej	5	1	1	0	0	0	0 zł
4.	inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	3	0	0	0	0	0	0 zł
5.	Noclegownie i domy dla bezdomnych	4	0	0	0	0	0	0 zł
6.	Hotele	4	2	2	0	0	0	0 zł
7.	inne obiekty świadczące usługi noclegowe	12	3	3	0	0	0	0 zł
8.	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	258	24	27	0	0	3	900zł
9.	dworce kolejowe	1	1	3	1	0	0	0 zł
10.	tereny rekreacyjne	8	2	2	0	0	0	0 zł
11.	Cmentarze	18	0	0	0	0	0	0 zł
12.	zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe	10	2	2	0	0	0	0 zł
13.	zakład karny	1	0	0	0	0	0	0 zł
14.	Apteki	49	2	2	0	1	0	0 zł
15.	obiekty sportowe	16	4	9	0	0	0	0 zł
16.	obiekty kulturalno-widowiskowe	19	2	2	0	0	0	0 zł
17.	inne obiekty	36	3	3	1	0	0	0 zł
	RAZEM	464	58	71	3	1	3	900 zł

Sekcja HK w 2020 r. skontrolowała 58 obiektów z 464 obejmowanych nadzorem (w tym 3 obiekty skontrolowano w ramach interwencji), przeprowadzając w nich 71 kontroli sanitarnych.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące. Ponadto wydano 1 decyzję prolongującą termin wykonania nałożonych obowiązków.

W obiektach, w których stwierdzano nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono 3 mandaty karne na sumę 900 zł.

Skontrolowano między innymi ustępy publiczne, dworzec PKP, część zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, pływalnie, obiekty świadczące usługi noclegowe.

Ponadto pracownicy Sekcji HK prowadzili wizytacje obiektów w ramach prowadzonych akcji w zakresie przestrzegania nakazów i zakazów w związku z ogłoszeniem w kraju stanu epidemii.

Lp.	Grupa obiektów	ilość wykonanych wizji lokalnych	ilość ustnych pouczeń
1.	plywalnie - ogółem	1	0
2.	hotele	3	0
3.	inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe	2	1
4.	zakłady fryzjerski, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu	45	38
5.	Apteki	4	0
6.	Stacje paliw	10	3
7.	Centra handlowe	496	17
8.	Środki transportu publicznego - autobusy	50	0
	Razem	611	59

Tab.2. Wizje lokalne wykonane w ramach przestrzegania nakazów i zakazów w czasie epidemii

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

Na terenie Zabrze funkcjonuje 16 obiektów. Do tej grupy obiektów zalicza się obiekty funkcjonujące samodzielnie (7 ustępów publicznych), lub wchodzące w skład dużych obiektów użyteczności publicznej tj. centrów handlowych i Dworca PKP (9 ustępów ogólnodostępnych).

Skontrolowane ustępy publiczne w Zabrzu posiadają należyty stan techniczny, obiekty podłączone są do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Zapewniony jest dostęp do środków higieny tj.: mydła

w płynie, papieru toaletowego, ręczników jednorazowego użytku. Ponadto ustępy ogólnodostępne zlokalizowane w centrach handlowych posiadają pomieszczenia przystosowane dla osób niepełnosprawnych, jak również pomieszczenia dla matki z dzieckiem. Nie zachodziła konieczność wszczynania postępowania administracyjnego lub karnego.

PLYWALNIE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny nad 4 pływalniami wraz z monitoringiem jakości wody w nieckach (2 z nich to baseny szkolne, pozostałe to baseny całoroczne). Wydano 4 decyzje dot. zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalni (2 z uchybieniami), 1 decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości w związku ze skażeniem bakteriami *Legionella* sp. instalacji ciepłej wody użytkowej.

Przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych obiektów, w tym 4 kontrole planowane i 3 kontrole doraźne.

W 2 obiektach stwierdzono uchybienia w zakresie stanu sanitarno- higienicznego.

Tab.1. Pływalnie na terenie miasta Zabrze

	Adres	Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek niecka + cyrkulacja (natryski)	Liczba próbek złych niecka/ cyrkulacja (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Szkoła Podstawowa Nr 16 ul. Lompy 78, Zabrze	1 / 1	26 (3)	5 / 5 (1)	NIECKI: chloroform (4) , THM (1), chlor związany (2) CYRKULACJA: chloroform (5), THM (1) chlor związany (1) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)
	Szkoła Podstawowa Nr 1 ul. Sportowa 5, Zabrze	1 / 1	42 (4)	2 / 3 (0)	NIECKA: chloroform (2), mętność (1) CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (1), chloroform (2), mętność (1)
PLYWALNIE KRYTE	AQUARIUS Plac Krakowski, Zabrze	1 / 1	44 (8)	7 / 5 (2)	NIECKI: chloroform (7) CYRKULACJA: chloroform (5) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (2)

	AQUARIUS KOPERNIK Al. Korfantego 18, Zabrze	5 / 3	186 (6)	15 / 11 (0)	NIECKI: <i>Legionella</i> sp. (1), chloroform (7), THM (1), chlor związany (11), CYRKULACJA: ogólna l. mikroorg. po 48h (3), chloroform (7), THM (1), chlor związany (5)
--	--	-------	----------------	--------------------	---

W związku z ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii w 2 obiektach sprawdzono przestrzeganie wytycznych Ministerstwa Rozwoju opracowanych w porozumieniu z GIS dotyczących funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

Wszystkie Pływalnie na terenie nadzorowanym ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 319 próbek wody z pływalni. Nieprawidłowości stwierdzono w 56 próbkach wody.

W 3 próbkach wody pobranych pod natryskami badania wykazały skażenie bakteriami *Legionella* sp. Wśród najczęściej przekraczanych parametrów w próbkach wody pobieranych z pływalni krytych należy wymienić: chloroform (niecki – 20 próbek, cyrkulacje – 19 próbek), chlor związany (niecki – 13 próbek, cyrkulacje – 6 próbek), THM (niecki – 2 próbki, cyrkulacje – 2 próbki) oraz ogólną liczbę mikroorganizmów po 48h (cyrkulacje – 3 próbki). Badania wykazały również obecność bakterii *Legionella* sp. w jednej próbce pobranej z niecki basenowej oraz pojedyncze przekroczenie mętności w niecce i systemie cyrkulacji. Ponadto stwierdzono problem z utrzymaniem odpowiednio wysokiej wartości parametru technicznego jakim jest redoks w 30 próbkach.

W większości pływalni proces uzdatniania wody basenowej jest zautomatyzowany i opiera się na usuwaniu zanieczyszczeń metodami fizycznymi i chemicznymi. Podczas filtracji eliminowane są z wody zawarte w niej substancje stałe występujące w postaci zawiesin. Przed tym etapem dodawany jest zwykle koagulat, mający za zadanie związać się zanieczyszczeń w „większe cząsteczki”, co pomaga w zatrzymaniu ich na złożu filtracyjnym. Następnie dozowany jest korektor pH, który odpowiada za utrzymanie odpowiedniego odczynu wody. Końcowy etap polega na dezynfekcji chemicznej wody przy użyciu głównie podchlorynu sodu (może być wspomagany ozonowaniem lub lampami UV). Stosowanie związków na bazie chloru wiąże się z powstawaniem ubocznych

produktów dezynfekcji. Chlor, który zapewnia długotrwałe bezpieczeństwo mikrobiologiczne wody basenowej wchodzi również w reakcję z zanieczyszczeniami wody na bazie amoniaku (pot, mocznik) - tworząc chloroaminy oraz na bazie związków organicznych (związki humusowe, bromki) - trichlorometanany (THM), w tym chloroform. Są to składniki tzw. chloru związanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej - wyczuwalny charakterystyczny nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych oraz zmian skórnych i astmy. Trihalometany należą do halogenowych związków organicznych traktowanych jako substancje toksyczne, dlatego z uwagi na zdrowie użytkowników ważna jest ich możliwie największa redukcja w środowisku basenowym.

Parametry takie jak chlor związany, redox i pH zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają istotnego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Mętność określa optyczne właściwości wody i oznacza się ją m.in. ze względu na wartości użytkowe. Jest również wskaźnikiem skuteczności procesu filtracji i może wskazywać na problemy z koagulacją. Wzrost mętności wody może wynikać z nadmiernej eksploatacji basenu. Należy zwrócić uwagę na ilość oraz natężenie kąpiących się w nim osób, które są istotnym nośnikiem zanieczyszczeń wody.

Ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h jest wskaźnikiem skuteczności procesów uzdatniania, w tym dezynfekcji wody basenowej, których celem jest utrzymanie możliwie najniższej liczebności populacji tych drobnoustrojów. Są to mikroorganizmy, które mogą się namnażać w wodzie oraz na powierzchni materiałów mających kontakt z wodą, powodując tworzenie się błony biologicznej (biofilmu). Wartość tego parametru może świadczyć o czystości instalacji basenowej. Ponadnormatywna liczba mikroorganizmów w większości przypadków pojawiała się w systemach cyrkulacji i była spowodowana prawdopodobnie stagnacją wody w kurkach czerpalnych służących do poboru wody.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu powietrzno-wodnego. Bakterie te występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C - 45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody, możliwość przeniesienia drogą wziewną, czemu sprzyja obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe, badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp.

wykonuje się w nieckach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 16 ul. Lompy 78, Zabrze posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W 2020 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 24 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 5 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną w Polsce basen nie był udostępniany w okresie od połowy marca do października. Podczas przerwy wymieniono wodę w niecce basenowej.

Analiza laboratoryjna próbki wody ciepłej pobranej we wrześniu z natrysku (przed otwarciem pływalni) wykazała obecność bakterii *Legionella* sp., w ilości świadczącej o wysokim skażeniu. W związku z powyższym zarządca przeprowadził dezynfekcję chemiczną instalacji ciepłej wody użytkowej, której skuteczność została potwierdzona badaniami laboratoryjnymi.

Kontrola prowadzona w styczniu, lutym, marcu, wrześniu oraz grudniu wykazała przekroczenia chloroformu powyżej zalecanej wartości 0,03 mg/l. Wartość ww. parametru fizykochemicznego w niecce basenowej wynosiła od 0,0727 mg/l do 0,32 mg/l (4 próbki), a w systemie cyrkulacji od 0,047 mg/l do 0,3 mg/l (5 próbek). Ponadto w marcu stwierdzono zbyt wysokie stężenie THM-ów w niecce – 0,32 mg/l i systemie cyrkulacji – 0,3 mg/l, przy normie 0,1 mg/l. W pierwszym kwartale wystąpiły pojedyncze przekroczenia chloru związanego, zarówno w niecce (0,42 mg/l - 0,86 mg/l) jak i w systemie cyrkulacji (0,65 mg/l) przy najwyższym dopuszczalnym stężeniu 0,3 mg/l dla niecek basenowych oraz 0,2 mg/l dla cyrkulacji. W ocenie PPIS w Gliwicach przekroczenia wynikały z nadmiernej dezynfekcji podchlorynem sodu. Zwiększony nadzór nad uzdatnianiem (dozowaniem chemii basenowej) oraz utrzymaniem niższego poziomu chloru wolnego w wodzie mógłby wpłynąć na spadek wartości ubocznych produktów dezynfekcji. Dla obiektu wydano - „zbiorną roczną ocenę wody na pływalni” z uchybieniami podczas eksploatacji. Zarządca zlecał badania kontrolne oraz podejmował działania korygujące polegające m. in. dopuszczeniu świeżej wody i zmniejszeniu dozowania podchlorynu sodu, co w ostatnim kwartale wpłynęło na znaczną poprawę jakości fizykochemicznej wody.

Parametr - redox, którego obniżoną wartość stwierdzono w 5 próbkach zależy w dużej mierze od obciążenia pływalni, a jego wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie ma znaczenia dla zdrowia ludzi. Jest pomocny w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Pływalnia szkolna – Szkoła Podstawowa nr 1 ul. Sportowa 5, Zabrze posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W 2020 r. z pływalni szkolnej pobrano ogółem:

- 40 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę
- 6 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie od 01.08. – 31.08.2020 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której przeprowadzono prace konserwacyjne i wymieniono wodę w niecce.

Wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h stwierdzono w próbce wody pobranej w styczniu z systemu cyrkulacji (150 jtk/1ml, wartość parametryczna < 20 jtk/1ml), przy dobrej jakości wody w niecce basenowej. W ramach działań korygujących przeprowadzono intensywne płukanie filtrów, zwiększono chlorowanie oraz dopuszczono świeżej wody. Badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości. Podjęte działania przyczyniły się w lutym do niewielkiego wzrostu stężenia chloroformu, będącego ubocznym produktem dezynfekcji (0,0539 mg/l w niecce, i 0,0823 mg/l w cyrkulacji, przy zalecanej wartości do 0,03 mg/l). Podwyższoną wartość tego związku stwierdzono również w październiku (0,04 mg/l w niecce i w cyrkulacji), co zbiegło się ze wzrostem mętności w pobranych próbkach (1,54 NTU w niecce przy zaleceniu 0,5 NTU; 0,621 NTU w cyrkulacji, przy normie 0,3 NTU) i wskazywało na problem z koagulacją. Zarządca obiektu przeprowadził dodatkowe płukanie filtrów, co wyeliminowało nieprawidłowości. Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016).

Pływalnia Aquarius, Pl. Krakowski 10, Zabrze posiada 1 nieckę basenową z systemem cyrkulacji.

W 2020 r. z Pływalni Aquarius pobrano ogółem:

- 43 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 9 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie 12.03. – 23.07.2020 r. obiekt był zamknięty dla klientów, a następnie działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podczas przerwy przeprowadzono niezbędne prace konserwatorskie i naprawcze.

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych w 2020 r. wykazała kilkukrotne **przekroczenia chloroformu** powyżej zalecanej wartości 0,03 mg/l. Wartość przekroczeń ww. parametru w niecce basenowej wynosiła od **0,0347 mg/l do 0,12 mg/l** (7 próbek), a w systemie cyrkulacji od **0,0341 mg/l do 0,11 mg/l** (4 próbki), co stanowi znaczną poprawę w stosunku do zeszłego roku. Zarządca w celu redukcji wartości chloroformu wielokrotnie przeprowadzał działania korygujące polegające m. in. na

dopuszczeniu znacznej ilości świeżej wody, stosowaniu węgla aktywnego, zmianie ustawień urządzeń dozujących podchloryn sodu, dozowaniu dwutlenku chloru, a także regularnie zlecał badania kontrolne. Z uwagi na przekroczenia chloroformu w II połowie 2019 r. oraz w pierwszym kwartale 2020 r. za okres do czerwca 2020 r. wydano „zbiorczą roczną ocenę wody na pływalni” ze stwierdzeniem uchybień podczas eksploatacji obiektu.

Obserwowano również obniżoną wartość parametru redox w niecce basenowej (8 próbek), który jest pomocny w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej), nie ma jednak wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się.

Badanie próbek wody ciepłej pobranych z natrysków na pływalni przez upoważnionych przedstawicieli PPIS w Gliwicach przed wydaniem zbiorczej oceny rocznej wykazało obecność bakterii *Legionella* sp. w ilości świadczącej o wysokim skażeniu instalacji (9600; 9300 jtk/100 ml).

W związku z powyższym w dniu 10.02.2020 r. wydano decyzję nakazującą w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia wytwarzające aerozol w instalacji ciepłej wody użytkowej, podjąć działania naprawcze mające na celu redukcję liczby bakterii *Legionella* sp. oraz poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Zarządca poinformował, iż bezzwłocznie wyłączył z eksploatacji urządzenia wytwarzające aerozol wodnopowietrzny oraz zlecił przeprowadzenie dezynfekcji chemicznej instalacji przez firmę zewnętrzną. Badania kontrolne nie wykazały nieprawidłowości. Kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie zarządzeń ujętych w ww. decyzji administracyjnej. W związku z powyższym zakończono prowadzone postępowanie administracyjne. Nie przeprowadzono badania po 3 miesiącach, z uwagi na zamknięcie pływalni. Zarządca przed otwarciem basenu zlecił dodatkowe badania, które potwierdziły dobrą jakość wody ciepłej.

Podczas przeprowadzonej kontroli kompleksowej stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego - higienicznego: nie prowadzono dziennika bieżącej obserwacji wody, który zawiera udokumentowane spostrzeżenia i podjęte czynności (ocena przejrzystości wody, widoczne zanieczyszczenia, incydenty kałowe i wymiotne, działania naprawcze, data i podpis). Brak było zapisu odczytów chloru związanego w wodzie wprowadzanej do niecki z systemu cyrkulacji (m.in. raz na dobę). Skutkowało to wydaniem zaleceń doraźnych z terminem wykonania do 7 dni. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie powyższych nieprawidłowości.

Kryta Pływalnia Aquarius Kopernik al. Korfantego 18, Zabrze posiada 1 nieckę basenową, 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 3 cyrkulacje.

Podczas przeprowadzonej kontroli kompleksowej stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego – higienicznego tj. brak udokumentowanych spostrzeżeń i podejmowanych czynności

w przypadku stwierdzenia wystąpienia incydentów kałowych / incydentów wymiotnych w wodzie na pływalni (rejestr); brak systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urządzeń (rejestrowania wyników pomiaru jakości wody) dla niecki jacuzzi nr 2 w zakresie parametrów: pH, potencjału redox, stężenia chloru wolnego, temperatury wody (co 4 godziny) oraz chloru związanego (min. raz na dobę) i dla wody wprowadzanej do niecek basenowych z systemów cyrkulacji w zakresie chloru związanego; zakamienione kratki w rynnach przelewowych wokół niecek brodzika oraz rekreacji; piasek na dnie niecek rekreacyjnej i brodzika. Skutkowało to wydaniem zaleceń doraźnych z terminem wykonania do 7 dni. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie powyższych nieprawidłowości.

W 2020 r. pobrano ogółem:

- 177 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 17 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W okresie 12.03. – 23.07.2020 r. obiekt był zamknięty dla klientów, a następnie działał w ograniczonym zakresie zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jacuzzi zostały uruchomione 22.09.2020 r. Przed udostępnieniem niecek odpowiednia jakość wody została potwierdzona wynikiem badań.

Analizy laboratoryjne próbek wody wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm dla chloroformu (14 próbek), chloru związanego (16 próbek) oraz ogólnej liczby mikroorganizmów po 48h (3 próbki). Stwierdzono również pojedyncze nieprawidłowości w zakresie : THM (2 próbki) i *Legionella sp.* (1 próbka).

W próbce pobranej we wrześniu z niecki rekreacyjnej wykazano obecność bakterii *Legionella sp.* (12jtk/100 ml). Z uwagi na stałą dezynfekcję wody basenowej norma ustalona dla tego wskaźnika mikrobiologicznego wynosi 0 jtk/ 100 ml, w przypadku wody z natrysków jest to <100 jtk/100 ml. W celu wyeliminowania nieprawidłowości przeprowadzono wzmożoną dezynfekcję wody. Do czasu uzyskania wyników badań kontrolnych wyłączono wszystkie urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny, ponieważ zakażenie tymi bakteriami ma miejsce na drodze oddechowej (inhalacyjnej), spożycie zakażonej wody oraz kontakt skórny nie powoduje zachorowania.

Analiza wody pobranej z systemu cyrkulacji basenu sportowego i brodzika wykazała ponadnormatywną ogólną liczbę mikroorganizmów w 36±2°C po 48h (norma < 20 jtk/1ml), przy dobrej jakości wody w niecce basenowej w 3 próbkach (od 91 jtk/1ml do >300 jtk/1ml). W ramach działań korygujących zarządca obiektu prowadził wzmożoną dezynfekcję obiegów i zlecał badania kontrolne, w celu potwierdzenia dobrej jakości wody.

Wartość przekroczeń chloroformu w nieckach basenowych wynosiła od 0,046 mg/l do 0,15 mg/l (7 próbek), a w systemach cyrkulacji od 0,045 mg/l do 0,14 mg/l (7 próbek), przy wartości

dopuszczalnej 0,03 mg/l. Zarządca w celu redukcji wartości chloroformu każdorazowo przeprowadzał działania korygujące polegające m. in. na zmianie ustawień urządzeń dozujących podchloryn sodu, zwiększeniu dawki dozowanego ozonu, dopuszczeniu znacznej ilości świeżej wody, a także przedstawiał wyniki badań potwierdzające ich skuteczność oraz zwiększył częstotliwość badań. Z uwagi na stwierdzone przekroczenia wartości parametrycznej ustalonej dla chloroformu za okres od czerwca 2019 r. do maja 2020r. PPIS w Gliwicach wydał „zbiorczą roczną ocenę wody na pływalni” o przydatności wody do kąpieli ze stwierdzeniem uchybień podczas eksploatacji obiektu.

Zawartość chloru związanego w 11 próbkach pobranych z niecek wahała się w granicach od 0,45 mg/l do 0,93 mg/l (wartość zalecana do 0,3 mg/l), a w 5 próbkach pobranych z systemu cyrkulacji wynosiła od 0,31 mg/l do 0,59 mg/l (przy normie 0,2 mg/l). Obserwowano również obniżoną wartość parametru redox w niecce basenowej (17 próbek w granicach 556 mV – 660 mV, przy wskazanej wartości min. 750-770 mV). Potencjał redoks to wskaźnik wody, który informuje o tym jaka jest zdolność wody do wchodzenia w reakcje chemiczne, takie jak redukcja oraz utlenianie. Wartości tego parametru nie mają bezpośredniego wpływu na bezpieczeństwo osób kąpiących się, jednak im wyższy jest redoks tym zdolność do utleniania większa, a w konsekwencji lepsze warunki do eliminowania szkodliwych mikroorganizmów. Parametry takie jak chlor związany oraz redox zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartości zmienia się wielokrotnie w ciągu doby.

INNE OBIEKTY DYSPONUJĄCE NIECKAMI BASENOWYMI NIE BĘDĄCE PŁYWALNIĄ

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach funkcjonują 2 obiekty, które ze względu na brak cyrkulacji (przepływu) wody nie spełniają kryteriów pływalni określonych Ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2020 r, poz. 350). Obiekty te nie posiadają systemu uzdatniania (filtracji) wody, a dezynfekcja wody odbywa się poprzez ręczne dozowanie środków chemicznych – podchlorynu sodu. Kąpielisko Walka przy ul. Jaskółczej 40 w Zabrze nie zostało uruchomione w 2020 r.

Funkcjonowało jedynie Kąpielisko Leśne przy ul. Srebrnej w Zabrze, którego kontrola, nie wykazała uchybień stanu sanitarno - higienicznego. Ponadto w związku z ogłoszeniem w Polsce stanu epidemii sprawdzono, że przestrzegane są wytyczne Ministerstwa Rozwoju opracowane w porozumieniu z GIS dotyczące funkcjonowania basenów w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

W trakcie trwania sezonu kąpielowego z Kąpieliska Leśnego przy ul. Srebrnej w Zabrze pobrano do badań laboratoryjnych 4 próbki w ramach kontroli urzędowej oraz 6 próbek w ramach kontroli wewnętrznej. W próbkach wody nie wykazano obecności wskaźników kałowych.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ.

W roku 2020 ujęto w ewidencję 3 domy pomocy społecznej przekazane pod nadzór przez ŚPWIS. Skontrolowano 1 obiekt z 5 objętych nadzorem.

W okresie epidemii w domach pomocy społecznej maksymalnie ograniczono dostęp osób z zewnątrz z uwagi na fakt, iż pensjonariusze należą do grupy zwiększonego ryzyka pod względem podatności na zakażenie wirusem Sars-CoV-2 i ciężki przebieg choroby COVID-19.

Kontrolę przeprowadzono w *Domu pomocy Społecznej nr 3 przy ul. Brysza 3 w Zabrze* w związku z pismem, dotyczącym wykonania zarządzenia ujętego w decyzji ŚPWIS nr NS-HKiŚ.9027.41.2017 z dnia 20.10.2017 r., w sprawie wyodrębnienia konstrukcyjnie od innych pomieszczeń i ciągów komunikacyjnych oraz oznakowania pomieszczenia palarni. Kontrola potwierdziła wykonanie zarządzenia.

W okresie od połowy października do połowy grudnia z uwagi na lawinowy wzrost zachorowań na CoVID-19 zarówno wśród pensjonariuszy jak i pacjentów placówek całodobowej opieki prowadzono również w domach pomocy społecznej szeroko zakrojone akcje pobierania wymazów do badań genetycznych w kierunku SARS CoV-2, celem odizolowania ludzi chorych.

Na bieżąco monitorowano sytuację epidemiologiczną w tych placówkach.

HOTELE I INNE OBIEKTY ŚWIADCZĄCE USŁUGI NOCLEGOWE

W ewidencji figuruje 16 obiektów noclegowych, tj.: 4 hotele skategoryzowane oraz 12 innych obiektów świadczących usługi noclegowe (w tym 6 obiektów hotelarskich bez kategoryzacji i 6 pokoi gościnnych). W 2020 r. skontrolowano 5 obiektów, w których przeprowadzono 5 kontroli.

Obiekty w tej grupie są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. Wysoki standard świadczonych usług zapewniają hotele skategoryzowane. Obiekty te przystosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Pokoje posiadają pełne węzły sanitarne. Budynki są zadbane, a ich otoczenie uporządkowane

i zagospodarowane (parkingi dla samochodów z wydzielonymi miejscami dla osób niepełnosprawnych). Prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Część obiektów (bez kategoryzacji, pokoje gościnne) posiada pełne węzły sanitarne przy pokojach, a część posiada węzły sanitarne ogólnodostępne zlokalizowane w korytarzach komunikacji wewnętrznej, które częściowo są również przystosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W obiektach zapewnione są magazyny do przechowywania bielizny czystej i brudnej, a także składziki porządkowe na środki dezynfekcyjne i higieniczno-czystościowe, a także posiadają umowy z firmami pralniczymi świadczącymi usługi w zakresie prania bielizny. Każdy z nich posiada wywieszane informacje o zakazie palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych, a w okresie epidemii instrukcje dotyczące postępowania w celu zapobiegania przenoszeniu koronawirusa, w tym zakładania osłon ust i nosa, higienicznego mycia i dezynfekcji rąk., przestrzegania dystansu między osobami.

PPIS w Gliwicach w ramach nadzoru nad jakością ciepłej wody użytkowej m. in. w budynkach zamieszkania zbiorowego, w 2020 r. przeprowadził badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w hotelu: Park Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a, Zabrze oraz obiekcie noclegowym Valdi Classic, Zabrze, ul. Wyciska 1, w których nie stwierdzono przekroczeń.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ZAKŁADY ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU I SOLARIA, ORAZ ZAKŁADY W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA Z WW. USŁUG.

Zakłady te stanowią najliczniejszą grupę nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej, ze względu jednak na ograniczenia w funkcjonowaniu obiektów sektora „*beauty*”, w tym całkowity zakaz (przez większą część roku) prowadzenia działalności przez siłownie i kluby fitness, w roku 2020 skontrolowano zaledwie 24 obiekty i przeprowadzono w nich 27 kontroli sanitarnych, w tym część w związku z interwencjami. Nałożono 3 mandaty karne na sumę 900 zł..

Wyposażenie zakładów dostosowane jest do rodzaju wykonywanych usług.

W związku z wniesionymi wnioskami o interwencję kontrole doraźne potwierdziły zarzuty w następujących obiektach:

- Zakład fryzjerski, Zabrze, ul. Jana Heweliusza,
- Zakład fryzjerski-kosmetyczny, Zabrze, ul. Karola Miarki,
- Zakład fryzjerski, Zabrze, ul. Alojzego Pawliczka.

Nieprawidłowości higieniczno-sanitarne dotyczyły:

- niezachowania należytej czystości pomieszczeń i urządzeń,

- niewłaściwych warunków przechowywania zapasu czystej bielizny (przechowywana w miejscach przypadkowych);
- niewłaściwego sposobu przechowywania odpadów komunalnych,
- niewłaściwych warunków przechowywania sprzętu używanego do zabiegów,
- braku opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami,
- nieoznakowanego dozownika z preparatem do dezynfekcji skóry rąk.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami sanitarno-porządkowymi wydano zalecenia doraźne i nałożono 3 mandaty karne na sumę 900 zł. Zalecenia doraźne wykonywano w trybie natychmiastowym.

Jedną sprawę w części dotyczącej nieprawidłowości skarbowych tj. braku wystawianych rachunków za usługę przekazano do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Zabrze.

Kontrole interwencyjne przeprowadzone w 2 Zakładach kosmetycznych w Zabrze, ul. Wolności nie potwierdziły wniesionych zarzutów.

Ponadto w roku 2020 r. ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju przeprowadzono 45 wizytacji, podczas których sprawdzano warunki bezpieczeństwa zapewnione pracownikom i klientom podczas epidemii COVID-19, w tym m.in.:

- posiadanie i wdrożenie procedur oraz instrukcji stanowiskowych zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi;
- zapewnienie pracownikom środków ochrony osobistej (maseczki, przyłbice, rękawiczki jednorazowe, fartuchy);
- zapewnienie preparatów do dezynfekcji rąk i powierzchni;
- wyłączenie stref oczekiwania klientów na usługę,
- zapewnienie dystansu między stanowiskami.

Podczas wizytacji zalecano bieżące śledzenie informacji GIS i Ministra Zdrowia, dostępnych na stronach gis.gov.pl lub www.gov.pl/web/koronawirus/, a także obowiązujących przepisów prawa.

W przypadku nie stosowania się do obowiązujących nakazów i zakazów w czasie epidemii wdrażane były upomnienia słowne i pouczenia (zastosowano łącznie 38 pouczeń). Najczęściej dotyczyły niestosowania osłon ust i nosa przez personel,

DWORZEC KOLEJOWY

Dworzec PKP przy pl. Dworcowym 7 w Zabrze.

W ewidencji figuruje 1 obiekt, który skontrolowano i **przeprowadzono w nim 3 kontrole**.

Budynek obsługi pasażerów jest administrowany przez Jednostkę Gospodarki Nieruchomościami w Zabrzu pl. Warszawski 10, 41-800 Zabrze (gmina Zabrze).

Hol dworca jest wyposażony w kasy biletowe, ławki dla podróżnych, punkt informacyjny oraz punkt sprzedaży biletów. Obiekt posiada całodobowy monitoring wraz z ochroną. W przejściu podziemnym na peron funkcjonuje toaleta ogólnodostępna wraz z toaletą dla niepełnosprawnych oraz pokój dla matki z dzieckiem. Perony i tunele administrowane przez inny, kolejowy podmiot gospodarczy, przystosowane są dla osób niepełnosprawnych. Na peronie ustawione są ławki, pojemniki na odpady komunalne oraz gabloty z rozkładami jazdy.

Kontrola sanitarna kompleksowa z dnia 02.07.2020 r. wykazała nieprawidłowości sanitarno-techniczne, dotyczące m.in.: zawilgocenia i zagrzybienia ścian i sufitów przy wejściu do toalety damskiej, zniszczonych drzwi wejściowych do pomieszczenia gospodarczego. W związku z czym wydano decyzję administracyjną z dnia 31.07.2020 r. z terminami realizacji do 31.10.2020 r. oraz 31.07.2021 r. Kontrola sanitarna 31.12.2020 r. wykazała wykonanie zarządzeń I terminu w/w decyzji (doprowadzono powierzchnię drzwi do odpowiedniego stanu sanitarnego). W dalszym ciągu do realizacji pozostają zarządzenia II terminu decyzji.

TERENY REKREACJI I WYPOCZYNKU

W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów nadzorowano obiekty dysponujące nieckami basenowymi nie będące pływalniami.

W tej grupie znajduje się 8 obiektów, z których 2 skontrolowano i przeprowadzono 2 kontrole.

W 2020 roku wpłynął wniosek mieszkanki Zabrze, przekazany przez ŚPWIS, dotyczący niezabezpieczenia przed dostępem zwierząt piaskownicy oraz terenu wokół niej przy ul. Ślęczka w Zabrzu. Podczas kontroli z dnia 03.09.2020 r. stwierdzono, że piaskownica posiada obudowę drewnianą i przykryta była plandeką. Wokół piaskownicy nie stwierdzono zalegających nieczystości, jak również zwierzęcych odchodów. Zarządca przedłożył dokumentację z przeprowadzonych przeglądów placu zabaw, w trakcie których nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach działają 2 obiekty, które ze względu na brak cyrkulacji (przepływu) wody nie spełniają kryteriów pływalni określonych Ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2020 r, poz. 350). Obiekty te nie posiadają systemu uzdatniania wody, a dezynfekcja wody odbywa się poprzez ręczne dozowanie środków chemicznych. Przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową stanu sanitarno-

technicznego w 2020 r., jak również sprawdzono przestrzeganie wytycznych Ministerstwa Rozwoju opracowanych

w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym dotyczących funkcjonowania basenów i saun w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w obiekcie:

- Kąpielisko Leśne, ul. Srebrna, Zabrze (uchybień nie stwierdzono).

Drugi obiekt ze względu na wprowadzony stan epidemii nie został uruchomiony:

- Kąpielisko WALKA, ul. Jaskółcza 40 w Zabrzu.

ZAKŁADY POGRZEBOWE I DOMY PRZEDPOGRZEBOWE

W ewidencji figuruje 10 obiektów (7 zakładów pogrzebowych oraz 3 domy przedpogrzebowe). Skontrolowano 1 zakład pogrzebowy i 1 dom przedpogrzebowy oraz należące do tych zakładów środki transportu pogrzebowego. Przeprowadzono 2 kontrole.

Dom Przedpogrzebowy w Zabrzu przy ul. Jordana – podczas kontroli sanitarnej kompleksowej, przeprowadzonej wspólnie z sekcją Higieny Pracy, stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych. W związku z powyższym w dniu 24.09.2019 r. wydano decyzję administracyjną z terminem realizacji do 31.08.2020 r, która w zakresie higieny komunalnej nakazywała: wydzielenie pomieszczenia przeznaczonego do przechowywania sprzętu związanego z ceremonią pogrzebową oraz sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. W dniu 30.09.2020 r. przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie wszystkich zarządzeń decyzji.

ZAKŁAD KARNY

W ewidencji tut. Stacji znajduje się jeden Zakład Karny w Zabrzu przy ul. Janika 12, w którym przeprowadzono 2 kontrole. Wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą stronie usunięcie nieprawidłowości sanitarno-technicznych oraz 2 decyzje przedłużające termin wykonania zarządzeń.

W dalszym ciągu toczy się postępowanie – nie zrealizowano zarządzeń decyzji wydanych w 2018 r. w następstwie interwencji wniesionych przez osadzonych, dotyczących nieodpowiedniego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego, w szczególności pomieszczeń łaźni, toalet ogólnodostępnych w pawilonach dla osadzonych, które prolongowano w 2019 r. do dnia 30.11.2020 r. W związku z dużą liczbą zachorowań na COVID-19 w 2020 r. wstrzymano się od kontroli w terenie. W okresie sprawozdawczym wpłynęła interwencja dotycząca nieodpowiednich warunków sanitarnych i technicznych w pawilonie III w *ww. zakładzie*. Wystosowano pismo do

Dyrekcji Zakładu Karnego oraz osoby wnoszącej interwencję, z informacją o toczącym się już postępowaniu w omawianej sprawie.

APTEKI

W ewidencji figuruje 49 obiektów, z których 2 skontrolowano. Przeprowadzono 2 kontrole, wydano 1 decyzję prolongującą termin usunięcia nieprawidłowości w obiekcie:

Apteka w Zabrze, ul. dr Henryka Jordana

strona zgłosiła się z pisemną prośbą o zmianę terminu realizacji decyzji z dnia 30.12.2019 r. w związku z czym prolongowano termin wykonania zarządzeń do końca 2020 r.. Kontrola sanitarna sprawdzająca wykazała wykonanie wszystkich zarządzeń decyzji w ramach których odnowiono powłoki malarskie ścian i sufitów we wszystkich pomieszczeniach obiektu.

OBIEKTY SPORTOWE

W ewidencji figuruje 16 obiektów, z czego skontrolowano 4 obiekty, w których przeprowadzono 9 kontrole. W 2020 r. poprawę uzyskano w obiekcie:

Hala sportowa „POGOŃ” w Zabrze przy ul. Wolności 406

podczas kontroli sanitarnej sprawdzającej stwierdzono wykonanie wszystkich zarządzeń II terminu decyzji z dnia 01.04.2019 r., dotyczące m. in.: odnowienia powierzchni ścian i sufitów oraz uzupełnienia ubytków płytek ceramicznych ściennych i podłogowych w części pomieszczeń.

OBIEKTY KULTURALNO – WIDOWISKOWE

W ewidencji figuruje 19 obiektów. W skontrolowanych 2 obiektach przeprowadzono 2 kontrole.

Od kilku lat toczy się postępowanie administracyjne w obiektach:

- Teatr Nowy Plac Teatralny 1 w Zabrze - w obiekcie w toku realizacji pozostaje decyzja z terminem realizacji do dnia 31.08.2021 r., dotycząca odnowienia pomieszczeń.
- Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze przy ul. 3-go Maja 19 - w obiekcie w toku realizacji pozostaje decyzja z terminem realizacji do dnia 31.08.2021 r., dotycząca odnowienia części pomieszczeń.

INNE OBIEKTY

W tej grupie figuruje 36 obiektów, z których skontrolowano pralnię, sklep zielarsko-medyczny, oraz przystanek autobusowy. W obiektach tych przeprowadzono ogółem 3 kontrole. Wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą usunięcie nieprawidłowości w obiekcie:

Pralnia bielizny białej z magłem w Zabrze przy ul. Żółkiewskiego

kontrola sanitarna planowana z dnia 20.12.2019 r. wykazała nieprawidłowości dotyczące, m.in. uszkodzonych, brudnych powłok ścian w pomieszczeniach zakładu. W związku z czym wydano decyzję administracyjną z dnia 22.01.2020 r. z terminem realizacji do 31.08.2020 r. Kontrola sanitarna sprawdzająca z dnia 31.12.2020 r. wykazała usunięcie wszystkich nieprawidłowości, w związku z czym zakończono postępowanie administracyjne. Obiekt uzyskał ocenę dobrą.

POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ

Oprócz sprawowanego stałego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej, w 2020 r. i załatwiania wniosków o interwencję, pracownicy sekcji higieny komunalnej nadzorowali przeprowadzane ekshumacje (3).

W 2020 r. wydano:

- 16 decyzji ekshumacyjnych;
- 2 decyzje zezwalające na wywóz zwłok za granicę;
- 30 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy;
- 5 opinii na organizowanie imprez masowych sezonowych i okolicznościowych.

NADZÓR SANITARNY W ZAKRESIE JAKOŚCI WODY DO SPOŻYCIA.

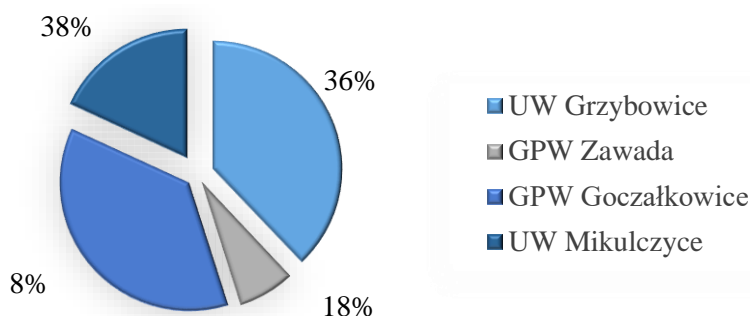
- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 180 047 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość rozprowadzanej wody – 19972,5 m³/d.
- Za dystrybucję wody odpowiada Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215.
- Producentami wody są: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215 oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. z siedzibą przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach.

Mieszkańcy miasta Zabrze zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. przy ul. Wolności 215. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych tj. ujęcia Grzybowice i ujęcia Mikulczyce oraz z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu napływa do Zabrze z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i Goczałkowic – strefa zasilania „Mikołów” (ujęcie powierzchniowe).

Tab.2. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Zabrze

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Ludność zaopatrywana wodę	Zaopatrywane strefy
1	UW Grzybowice	7579,2	65 892	Grzybowice, Rokitnica, Helenka, Mikulczyce, częściowo Śródmieście
2	SUW Mikulczyce	3616,5	30 010	Centrum Północ, os. Kopernika, os. Kotarbińskiego, Maciejów
3	Zakup z GPW Zawada	1428,5	12 529	Rokitnica, Helenka, Biskupice
4	Zakup z GPW Goczałkowice	7348,4	71 616	Zaborze, Pawłów, Kończyce, Makoszowy, os. Janek, częściowo Śródmieście

Woda pochodząca z ujęcia w Grzybowicach zasila sieć wodociągową dzielnic: Grzybowice, Rokitnica, Helenka, Mikulczyce i częściowo Śródmieście. Eksploatowane są 4 studnie głębinowe: S-1, S-2, S-3, S-4 z utworów węglanowych triasu, o głębokości odwiertów 128-156 m. Ujmowana woda jest dobrej jakości i nie wymaga uzdatniania, przez co może być włączana bezpośrednio do sieci. Celem wyeliminowania wtórnego skażenia mikrobiologicznego prowadzony jest proces dezynfekcji końcowej. Dezynfekcja odbywa się w sposób ciągły przy pomocy podchlorynu sodu.

Rycina 1. Procentowy udział wody produkowanej oraz z zakupu na terenie miasta Zabrze

Stacja Uzdatniania Wody Mikulczyce zaopatruje w wodę dzielnice: Centrum Północ, Maciejów, os. Kopernika, os. Kotarbińskiego. Ujęcie zasilane jest w wodę ze studni głębinowej OPH-1 (utwory triasowe) o głębokości 150 m, a studnia P-1 pełni funkcję studni rezerwowej. Uzdatnianie wody polega na napowietrzaniu, natlenianiu podchlorynem sodu oraz filtracji (odmanganianie i odżelazianie) na 5 filtrach (żwir filtracyjny-3 gramatury, złożo G-1 oraz piasek filtracyjny). Dezynfekcja końcowa prowadzona w sposób ciągły przy użyciu podchlorynu sodu.

Mieszkańcy dzielnicy Biskupice oraz częściowo Helenka i Rokitnica zaopatrywani są w wodę pochodzącą z zakupu z ujęcia głębinowego Stacji Wodociągowej "Zawada" w Karchowicach (4 studnie). Woda z ujęć powierzchniowych dopływa z kierunku „Goczałkowice”, zaopatrując

mieszkańców dzielnicy Pawłów, Kończyce, Makoszowy, Zaborze, os. Janek oraz częściowo Śródmieście.

Prowadzony jest stały nadzór nad ujęciami wody. Jakość wody podawanej bezpośrednio do sieci spełniała wymagania obowiązujących norm. Badania wody były prowadzone w 26 wyznaczonych punktach zgodności.

Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem pracy na 2020 r. oraz w ramach wzmożonego nadzoru pobrali:

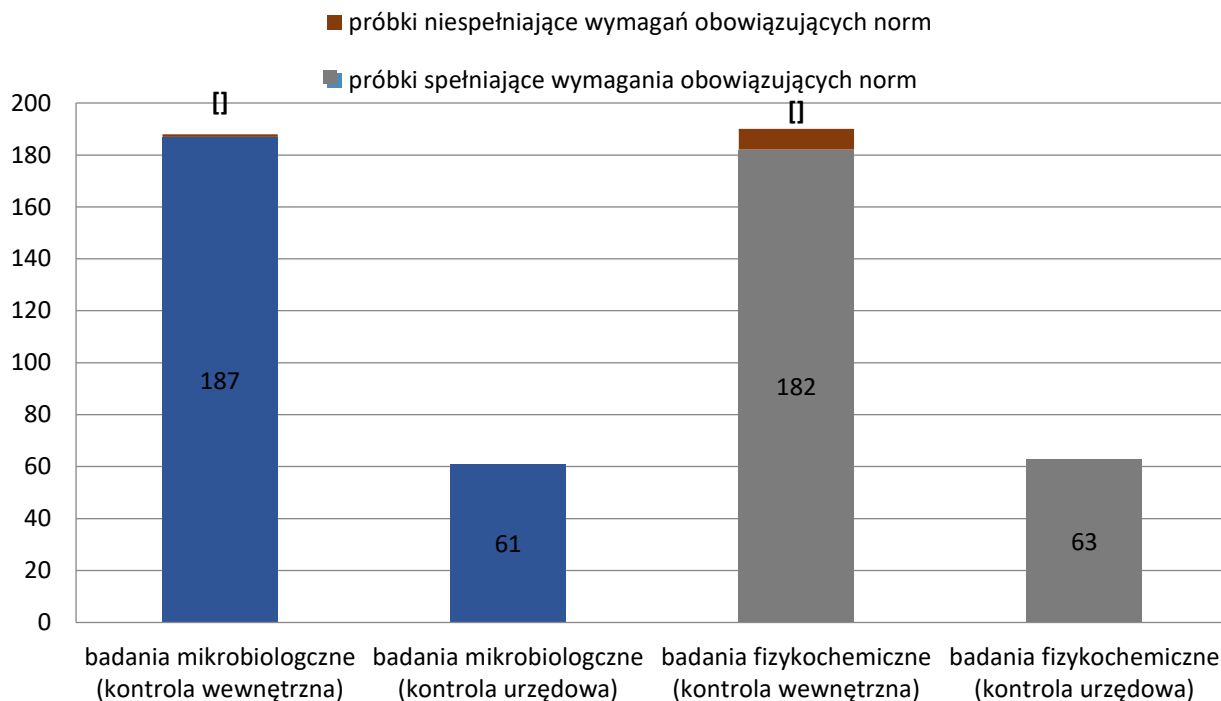
- 61 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 63 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Zabrzańskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz GPW S.A. w ramach wewnętrznego monitoringu jakości w 2020 r. pobrało:

- 187 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 182 próbki wody do badań fizykochemicznych.

Nieprawidłową wartość wskaźnika mikrobiologicznego (bakterie grupy coli) stwierdzono w 1 próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej w punkcie zgodności przy ul. Badestinusa w Zabrze (72 jtk/100ml), przy braku obecności bakterii kałowych. Badania kontrolne wykonane w ww. punkcie oraz na stacji uzdatniania wody wykluczyły obecność bakterii, co może świadczyć, że zdarzenie było incydentalne.

Bakterie grupy coli są wskaźnikiem mikrobiologicznym niemającym bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, natomiast ich obecność może świadczyć o wtórnym zanieczyszczeniu wody wodociągowej np. materiałem roślinnym lub glebą, dużej zasobności wody w organiczną substancję pokarmową bądź o złym stanie instalacji sieci wodociągowej. Parametr ten może być przydatny w ocenie czystości i szczelności systemów dystrybucji wody, potencjalnej obecności biofilmu, a także skuteczności dezynfekcji.

Rycina 2. Porównanie ilości próbek wody spełniających wymagania obowiązujących norm pod względem parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych do ilości próbek niespełniających obowiązujących norm na terenie miasta Zabrze

Utrzymujące się przekroczenia wartości parametrycznej ustalonej dla chloroformu stwierdzono po przeprowadzonej analizie badań próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej w sierpniu, wrześniu i październiku w wodzie pochodzącej z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w punktach zgodności strefy zaopatrzenia „Mikołów”.

Stężenie chloroformu wynosiło :

- o Zabrze ul. Korczoka, ZAB/47 – od 0,0446 mg/l do 0,0336 mg/l
- o Zabrze ul. Sportowa, ZAB/10 – od 0,0461 mg/l do 0,0341 mg/l.

Woda do ww. punktów zgodności dopływa z kierunku SZW Czarny Las, gdzie również badania wykazały podwyższone stężenie chloroformu – od 0,0389 mg/l do 0,0403 mg/l.

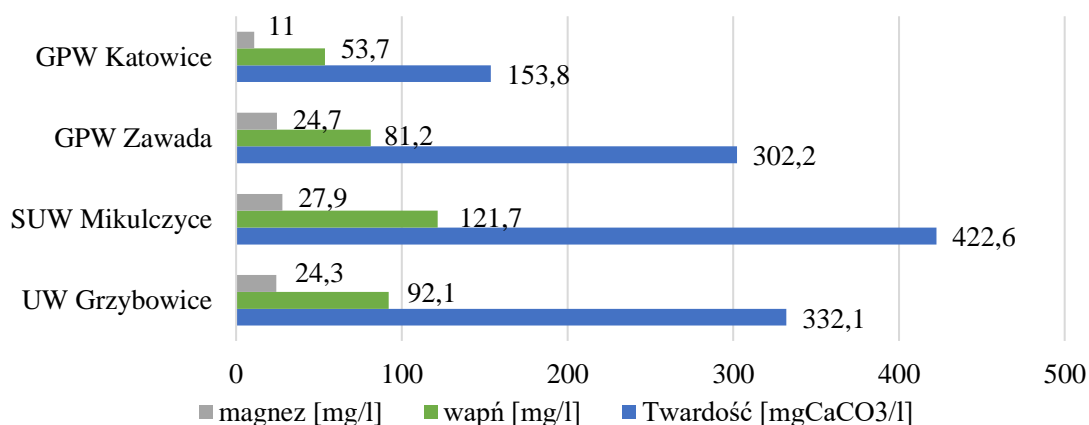
W przypadku chloroformu wartość parametryczna została określona na poziomie 0,03 mg/l. Chloroform jest lotnym związkiem należącym do trihalometanów (THM) powstających głównie w wyniku chlorowania zawartych w wodzie surowej substancji organicznych. W przypadku wody do spożycia narażenie następuje drogą pokarmową, poprzez wdychanie powietrza i kontakt przez skórę np. w trakcie kąpieli. W chwili obecnej brak jest dowodów na genotoksyczność chloroformu. Został on zakwalifikowany jako przypuszczalnie rakotwórczy dla ludzi. Obserwowanym efektem jego toksyczności w znacznie wyższych stężeniach może być uszkodzenie wątroby.

Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. realizując dostawy wody w pierwszej kolejności zabezpiecza wodę pod względem mikrobiologicznym na czas jej transportu, szczególnie w okresie

podwyższonych temperatur. Wiąże się to z koniecznością zwiększonej dezynfekcji wody i tym samym możliwością powstawania ubocznych produktów dezynfekcji, w tym trihalometanów (THM-ów) na skutek reakcji chloru z naturalnie występującymi składnikami organicznymi i znajdującymi się w wodzie jonami halogenowymi. Ponadto wyższa temperatura wody powoduje wzrost zagrożenia wystąpienia wtórnego zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody, a w następstwie utratę jej bezpieczeństwa mikrobiologicznego.

Miasto Zabrze znajduje się na końcu sieci magistralnej GPW, dlatego obserwowany jest wzrost stężenia omawianego parametru. Woda z tego kierunku zaopatruje jeszcze mieszkańców części gminy Gierałtowie. Ponadto należy zaznaczyć, iż w wodę ze strefy zaopatrzenia "Mikołów" zasilane są pływalnie, dla których ustawodawca określił wymagania dla chloroformu na takim samym poziomie, jak dla wody do spożycia.

Woda dostarczana mieszkańcom miasta Zabrze w zależności od źródła pochodzenia (głębinowa, powierzchniowa) charakteryzuje się zróżnicowaną twardością. W badanych próbkach wody nie stwierdzono przekroczenia zakresu wartości parametrycznej (500 mg CaCO₃/l) określonej w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) dla tego parametru. Twardość wody jest skutkiem obecności szeregu różnych rozpuszczonych w niej jonów metali wielowartościowych, zwłaszcza kationów magnezu i wapnia, dlatego zwykle wyraża się ją w mg węglanu wapnia na litr. Stopień twardości wody do spożycia jest ważny z perspektywy jej organoleptycznej akceptowalności dla konsumentów, ale też ze względów ekonomicznych i technicznych. Woda do spożycia ma udział w pobraniu wapnia i magnezu, co jest istotne dla osób, które przyjmują graniczne ilości tych pierwiastków. Obecnie nie ma wystarczających danych do określenia minimalnego i maksymalnego stężenia tych składników mineralnych, ponieważ ich właściwy poziom pobrania zależy od szeregu dodatkowych czynników.

Ryc. 3. Średnie wartości twardości, magnezu i wapnia na terenie miasta Zabrze

Ponadto pobrano 7 próbek do badań mikrobiologicznych oraz 5 do badań fizykochemicznych z indywidualnego ujęcia wody „Szyb Maciej” w Zabrze, wykorzystujące wodę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Woda z ww. ujęcia charakteryzuje się wysoką twardością – ok. 520 mg/l. Analiza próbek wody pobranych w czerwcu wykazała ponadnormatywną wartość bakterii grupy coli (3jtk/1ml; wartość parametryczna 0 jtk/ml) przy braku obecności bakterii kałowych, natomiast w grudniu 2020 r. stwierdzono wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h mogący świadczyć o nieprawidłowych zmianach (>300 jtk/ml). Woda z eksploatowanego ujęcia nie podlega stałej dezynfekcji z uwagi na zachowanie walorów smakowych. Zarządca mając na uwadze specyfikę zasilania obiektu wprowadził okresowe przepłukiwanie całej instalacji z zastosowaniem dezynfekcji podchlorynem sodu.

Znaczący wpływ na pojawienie się powyższych nieprawidłowości miało zmniejszenie zużycia wody z uwagi na wprowadzone obostrzenia związane z sytuacją epidemiczną w Polsce. Przeprowadzone badania kontrolne wykazywały skuteczność prowadzonych działań korygujących. Pozostałe analizy laboratoryjne próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych oraz wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych spełnia wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., załącznika nr 1 część C. tabela 1. i tabela 2., załącznika nr 1 część B. oraz załącznika nr 1 część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz.2294).

W 2020 r. wniesiono 1 interwencję dotyczącą złej jakości wody w Zabrze (problemy skórne). Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych z każdej strefy zaopatrzenia mieszkańców miasta Zabrze w wodę wykazała, iż wartości wszystkich badanych parametrów (bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki, mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność elektryczna właściwa, jon amonowy) oraz oznaczana na miejscu zawartość chloru wolnego spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz. 2294). W związku z powyższym uznano interwencję jako niezasadną.

PPIS w Gliwicach prowadzi nadzór nad jakością ciepłej wody w zakresie obecności bakterii *Legionella* sp. użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. Bakterie *Legionella* sp. odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionellozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie

narażoną są osoby o obniżonej odporności. Ponadto ww. podmioty zgodnie z §18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.*

W 2020 r. przeprowadzono badania wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella sp.* w 8 obiektach: Valdi Classic, ul. Wyciska 1; DPS nr 2, ul. Jaskółcza 11; DPS prowadzony przez Zakon Kamilianów, ul. Cisowa 6; DPS nr 1, ul. Matejki 62; Park Hotel Diament, ul. 3 Maja 122a; Kamiliańskie Centrum Opiekuńczo-Lecznicze, ul. Dubiela 10; Szpital Specjalistyczny, ul. M.C. Skłodowskiej 10, Śląskie Centrum Chorób Serca- budynek A, ul. M.C. Skłodowskiej 9. Ogółem pobrano 30 próbek wody, których analiza nie wykazała nieprawidłowości.

W związku z prowadzonym w 2019 r. postępowaniem administracyjnym w Szpitalu Miejskim w Zabrze Sp. z o. o., ul. Zamkowa 4 oraz pobraniem do badań w dniu 20.12.2019 r. próbek wody z instalacji ciepłej wody użytkowej potwierdzających skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych oraz doprowadzenie jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii *Legionella sp.* do wartości określonych w przepisach prawa, w dniu 07.01.2020 r. przeprowadzono kontrolę doraźną kończącą postępowanie administracyjne.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu miasta Zabrze oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2020 r.

OCENA STANU SANITARNEGO w zakładach nauczania i wychowania miasta Zabrze za rok 2020

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) nadzoruje warunki higieniczno – sanitarne w 140 zakładach nauczania i wychowania.

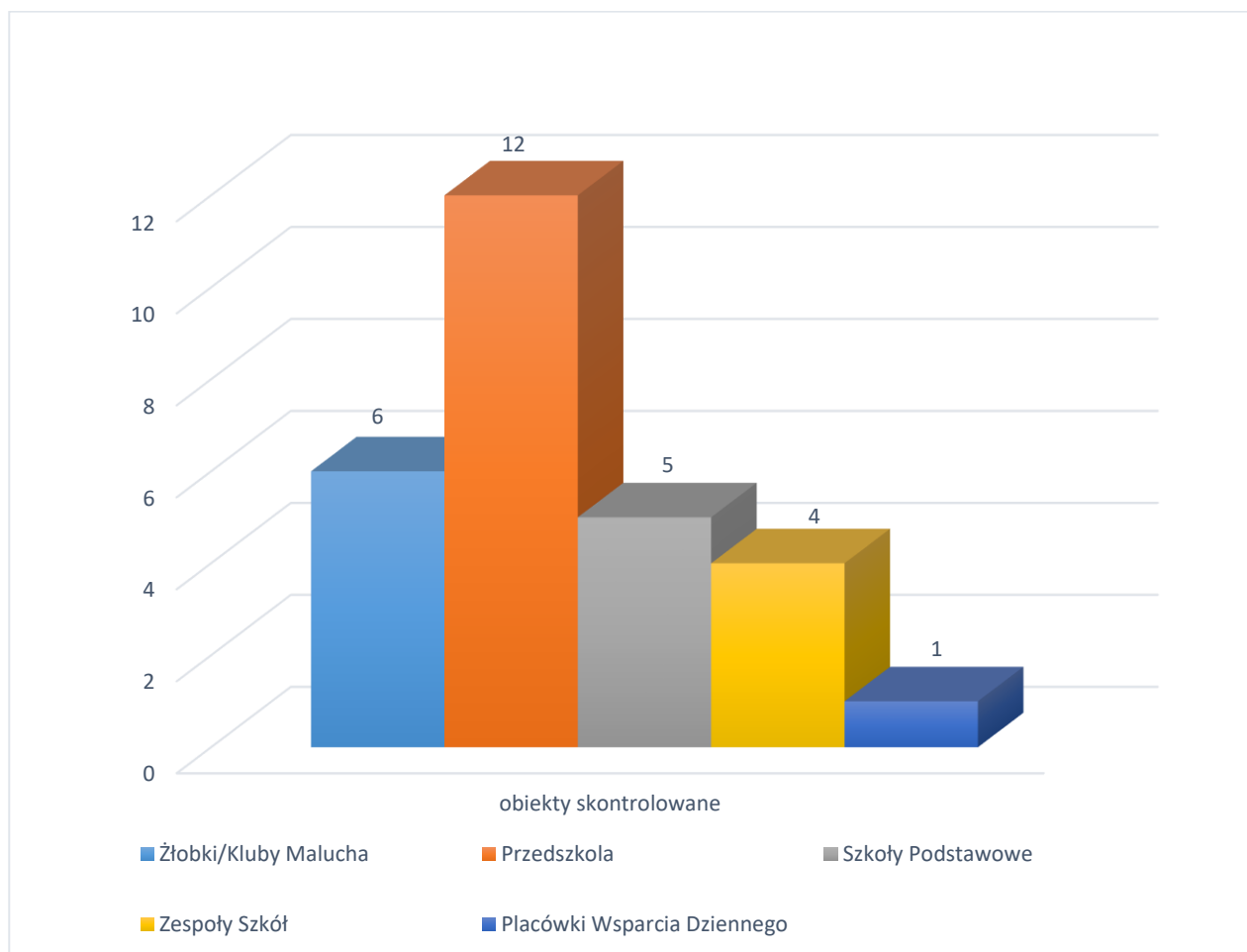
Liczba placówek objętych nadzorem na terenie miasta Zabrze w 2020 roku.

Rys. 1 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Zabrze.

Sekcja HDM w okresie sprawozdawczym przeprowadziła 60 kontroli w 28 zakładach nauczania i wychowania na terenie miasta Zabrze.

Liczbowe dane przedstawione są poniżej:

Rys. 2 Placówki skontrolowane na terenie miasta Zabrze.

Wzorem lat ubiegłych przedmiotem kontroli w placówkach było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych,
3. nadzorowanie placów zabaw oraz piaskownic w przedszkolach,
4. nadzorowanie warunków w pracowniach chemicznych nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
5. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
6. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
7. ocena prowadzenia dożywiania dzieci i młodzieży,
8. ocena zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych,

9. nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nie odnotowano karania mandatowego, nie wydano również nowych decyzji administracyjnych.

Natomiast decyzja dotycząca Przedszkola Nr 11 Zabrze, ul. Fredry 21 (2015 r.) stała się bezprzedmiotowa ze względu na tymczasową zmianę siedziby przedszkola.

W bieżącym roku kalendarzowym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach zakończył postępowanie administracyjne w 1 placówce oświatowej:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Zabrze, ul. Piłsudskiego 29 (2007 r.).

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2020 r. wydano 6 decyzji administracyjnych zmieniających termin w poniżej wymienionych obiektach:

1. Przedszkole Nr 6 Zabrze, ul. Jordana 59 (2014 r.),
2. Przedszkole Nr 12 Zabrze, ul. Św. Urbana 2 b (2015 r.),
3. Przedszkole Nr 46 Zabrze, ul. Pokoju 37 (2016 r.),
4. Szkoła Podstawowa Nr 20 Zabrze, ul. Kasprowicza 7 (2016 r.),
5. Szkoła Podstawowa Nr 28 Zabrze, ul. Kosmowskiej 43 (2019 r.),
6. Zespół Szkół Specjalnych Nr 42 Zabrze, ul. Sienkiewicza 43 (2014 r.).

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Zabrze w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U Nr 6 z 2003 r. poz. 69 ze zm.) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych, liceach funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że wszystkie z 9 skontrolowanych szkół zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN.

WARUNKI DO UTRZYMANIA HIGIENY OSOBISTEJ

W 2020 roku w placówkach dokonano oceny warunków do utrzymania higieny osobistej. Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na zapewnienie: bieżącej ciepłej wody, ręczników papierowych oraz na dostępność mydła w dozownikach i papieru toaletowego w kabinach.

Bieżącej ciepłej wody (przy części umywalek) nie zapewniono w dalszym ciągu w jednej szkole, skutkiem czego została wydana decyzja prolongująca tj. Szkoła Podstawowa Nr 28 Zabrze, ul. Kosmowskiej 43.

W porównaniu do lat ubiegłych odnotowuje się stałą poprawę warunków do utrzymania higieny osobistej uczniów.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Podczas kontroli przeprowadzonych w szkołach stwierdzono, że wszystkie placówki posiadały gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami do własnej dyspozycji z wyjątkiem 1 placówki tj. Zespół Szkół Nr 17 Zabrze, ul. Piłsudskiego 58 (zlokalizowanej w budynku Zabrzeńskiego Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego Zabrze, ul. Piłsudskiego 58).

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI EDUKACYJNYCH DO ZASAD ERGONOMII

W 2020 roku nie została przeprowadzona ocena dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

W związku z powyższym nie można przeprowadzić analizy porównawczej uwzględniającej rok 2020.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

Higieniczną ocenę rozkładów zajęć oceniono w:

- 5 szkołach podstawowych w 91 oddziałach,
- 4 zespołach szkół w 36 oddziałach.

Analiza wykazała, że na 127 skontrolowanych oddziałów w 9 szkołach wszystkie były prawidłowe. Rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny.

NADZÓR NAD NIEBEZPIECZNYMI SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracowniami chemicznymi stwierdzono, że w skontrolowanych w 2020 r. placówkach znajduje się 31,78 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

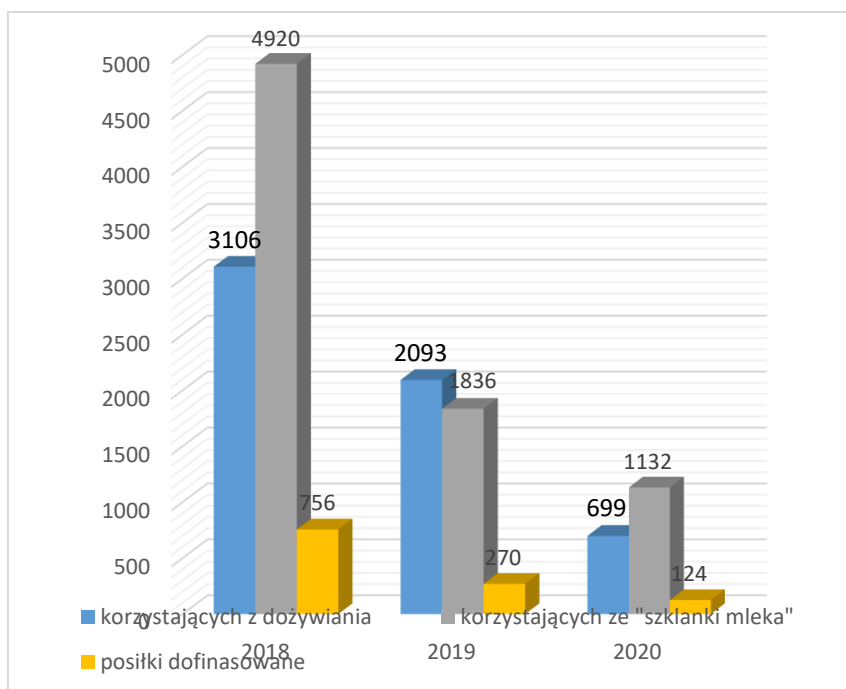
W porównaniu do lat poprzednich również nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin.

W części szkół podstawowych zajęcia prowadzone są wyłącznie w formie teoretycznej.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie miasta Zabrze 8 szkół, prowadziło dożywianie w formie obiadów dwudaniowych, z którego skorzystało 699 uczniów. Ponadto z posiłków dofinansowanych skorzystało 124.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2020 prowadziło 11 zabrzańskich placówek i skorzystało z niej 1132 dzieci. Część szkół podstawowych przystąpiła także do programu „Owoce w szkole” dofinansowywanego przez Agencję Rynku Rolnego ze środków Unii Europejskiej, skorzystało z niego 802 dzieci.

Rys. 4 Liczba dzieci korzystających z dożywiania

Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego

Sekcja HDM dokonała oceny stanu przygotowania szkół do nowego roku szkolnego.

Na terenie miasta Zabrze skontrolowanych zostało pod tym kątem 12 placówek w tym:

- 9 szkół podstawowych,
- 2 licea ogólnokształcące,
- 1 zespół szkół.

W czasie kontroli zwrócono szczególną uwagę na zakres i przebieg prac prowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki oświatowe na terenie Zabrze zostały w większości prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego. Prace remontowo - porządkowe zostały zakończone do 31.08.2020 r.

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

W 2020 roku na terenie miasta Zabrze zorganizowano wypoczynek zimowy i letni.

Podczas wypoczynku zimowego skontrolowano 13 organizatorów, którzy zorganizowali wypoczynek dla 490 uczestników.

Ze względu na istniejącą sytuację epidemiologiczną dokonano jedynie wrywkowych kontroli podczas wypoczynku letniego. Skontrolowano 6 organizatorów, którzy zorganizowali wypoczynek dla 159 dzieci.

Przeprowadzone na terenie Zabrze kontrole zarówno wypoczynku zimowego jak i letniego nie wykazały nieprawidłowości.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

W 2020 roku pracownicy Sekcji HDM nie przeprowadzili badań dotyczących obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w szkołach na terenie miasta Zabrze.

DODATKOWE INFORMACJE

W 2020 roku w obiektach na terenie Miasta Zabrze PPIS w Gliwicach, ze względu na występujące w dalszym ciągu duże zapotrzebowanie społeczne wyraził zgodę na dalsze funkcjonowanie istniejących już oddziałów przedszkolnych w 6 placówkach przedszkolnych tj.:

- Przedszkole z Oddziałami Specjalnymi i z Oddziałami Integrycyjnymi Nr 34 Zabrze, ul. Brysza 4,

- Zespół Przedszkoli Nr 1 (aktualnie Przedszkole Nr 24) Zabrze, ul. Św. Wawrzyńca 49,
- Przedszkole z Oddziałami Specjalnymi Nr 33 im. Majki Jeżowskiej Zabrze, ul. Jana III Sobieskiego 3 b,
- Przedszkole Nr 14 im. Promyczek Zabrze, ul. Ściegiennego 1,
- Przedszkole z Oddziałami Specjalnymi i z Oddziałami Integracyjnymi Nr 48 Zabrze, ul. Kotarbińskiego 16,
- Przedszkole Nr 18 im. Karolinki Zabrze, ul. Rolnika 33.

OBIEKTY NOWO URUCHOMIONE

W 2020 r. na terenie Zabrza zostały uruchomione również nowe obiekty:

- Żłobek „Kraina Odkrywczy” Zabrze, ul. Wolności 199,
- Żłobek Zabrze, ul. Niedziałkowskiego 2 (Filia Żłobka Miejskiego),
- Żłobek „Akademia Rozwoju” Zabrze, ul. Gdańska 27.

Powiększyła się także baza sportowa o salę gimnastyczną w:

- Zespole Szkolno - Przedszkolnym Nr 8 Zabrze, ul. Badestinususa 30.

Również zwiększony został limit miejsc w żłobku tj:

- Żłobek „Kraina Odkrywczy” Zabrze, ul. Wolności 199 (2 dodatkowe oddziały).

Ponadto 2 placówki zakończyły swoją działalność:

- Klub Malucha „Bąbelkowa Niania” Agnieszka Włoka Zabrze, ul. Majnusza 2/3,
- Klub Malucha „Akademia Rozwoju” Mariola Kozłowska Zabrze, ul. Roosevelta 98.

PODSUMOWANIE

Trudności, jakie odnotowano w roku 2020 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi, to przede wszystkim:

- opieszałość w realizacji postępowań administracyjnych dotyczące m.in. remontów podłóg w salach lekcyjnych, korytarzy oraz boisk szkolnych,
- w dalszym ciągu konieczność prolongowania zgód na dalsze funkcjonowanie dodatkowych oddziałów przedszkolnych ze względu na duże zapotrzebowanie społeczne, w istniejących już placówkach.

OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR MIASTA ZABRZE

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W mieście Zabrze w roku 2020 wydano 2 opinie sanitarne dla projektów dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Miasto Zabrze objęte jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego na powierzchni 2569,85 ha co stanowi 31,96% powierzchni miasta. Wydane 2 opinie dotyczyły łącznej powierzchni 16,17 ha. Powyższe opinie dotyczyły następujących zagadnień:

- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla północnej części Osiedla Słoneczna Dolina,
- projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu w rejonie DTŚ – Etap I.

Dla miasta Zabrze, w roku 2020 wydano 4 pisemne informacje określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla miasta Zabrze wydano 17 opinii, w tym dotyczących następujących zagadnień:

- budowy, rozbudowy i przebudowy hal produkcyjnych i produkcyjnomagazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej,
- przebudowy dróg, torowisk tramwajowych, kolejowych oraz skrzyżowań,
- budowa nowych stacji paliw,
- uruchomienie linii do przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych,
- budowa farm fotowoltaicznych.

We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo. W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów

mieszkańczych i kierunków oddziaływania transgranicznego a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2020 dla miasta Zabrze uzgodniono **6** projektów przedłożonych przez wnioskodawców.

Dokumentacja dotyczyła głównie:

- obiektów zamkniętej służby zdrowia,
- gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej,
- obiektów gastronomicznych,
- sklepów spożywczych.

Projekty obiektów nowych przedkładane były wraz projektami branżowymi instalacji wentylacji, wodnej i kanalizacyjnej. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2020 wydano **68** opinii dopuszczeniowych. Wszystkie obiekty odebrane były za pierwszym razem. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które można było uznać, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz spotkaniach. W roku 2020 odnotowano **1** spotkanie z wydziałem Oświaty Urzędu Miejskiego w Zabrzu, które dotyczyło odbioru Żłobka Miejskiego zlokalizowanego przy ul. M. Niedziałkowskiego 2 w Zabrzu.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego (ZNS) w zakresie doradztwa merytorycznego dla poszczególnych spraw. W mieście Zabrze nie odnotowano interwencji.

VII. Wnioski w formie opisowej

Procentowa powierzchnia miasta Zabrze objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego zwiększyła się w stosunku do roku 2019. Aktualnie teren miasta Zabrze objęty jest w 31,96 % obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Wnioski Prezydenta Miasta Zabrze przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki.

Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej lokali gastronomicznych z konsumpcją na miejscu oraz obiektów usługowo-handlowych o powierzchni przekraczającej 100m² żąda się wydzielenia ubikacji ogólnodostępnej dla klientów dostępnej z dróg komunikacji wewnętrznej. Zauważalny jest wzrost standardu wykończenia obiektów zgłaszanych do oględzin odbiorowych wśród których przeważającej mierze są zakłady fryzjersko-kosmetyczne, sklepy usługowo handlowe oraz lokale gastronomiczne. Ponadto wiele lokali usługowych modernizuje się oraz rozszerza zakres dotychczasowej działalności dostosowując nieruchomości do aktualnych przepisów. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Zwraca się uwagę na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.

WNIOSKI i INTERWENCJE

jako przejaw współpracy z lokalną społecznością

Przyjmowanie, rozpatrywanie i ewidencjonowanie skarg i wniosków w PSSE w Gliwicach odbywa się pod nadzorem dyrektora Stacji

Ww. zadania realizowane są zgodnie z ustalonym w Stacji „Regulaminem Skarg, Wniosków Interwencji i Petycji”.

Skargi i wnioski są przyjmowane, rozpatrywane i rejestrowane zgodnie z obowiązującymi normami tj.

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, Dział VIII ‘Skargi i wnioski’ (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. Nr 5, poz. 46).

Skargi i wnioski przyjmowano wg ustalonych - ww. normami – definicji, gdzie odpowiednio:

SKARGA – jest to pismo wskazujące w szczególności na zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez pracowników i kierownictwo Stacji, naruszenie przez nich praworządności lub interesów skarżących a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw (art. 227 Kodeksu postępowania administracyjnego),

WNIOSEK – jest to pismo w szczególności w sprawie ulepszenia organizacji Stacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności (art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego),

INTERWENCJA – sygnał o nieprawidłowościach w działalności podmiotów, pozostających pod nadzorem organów inspekcji sanitarnej, kierowany ze strony lokalnej społeczności. Powoduje podejmowanie przez organy inspekcji sanitarnej działanie z urzędu.

Dyrektor Stacji w sprawie skarg i wniosków przyjmuje interesantów w poniedziałki w godz.

09:00 – 11:00 oraz w czwartki w godz. 13:00 – 15:0. Nie odnotowano skarg i wniosków

wniesionych osobiście.

SKARGI

Skarżącymi w 2020 r. były osoby fizyczne a przedmiotem skarg było niewłaściwe podejmowanie spraw, opieszale wykonywanie czynności w zakresie przeciwdziałania covid-19.

Skarżący zwracali się z wnioskami o podjęcie interwencji do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS), do którego w następstwie Dyrektor Stacji kierował zawiadomienie o rozstrzygnięciu sprawy.

W 2020 r. 7 skarg zostało załatwionych we własnym zakresie, które dotyczyły odpowiednio:

- 6 - zarzutów na działalność Sekcji Epidemiologii,
- 1 - zarzutów na działalność Sekcji Higieny Pracy,
- 1 - zarzutów na działalność Sekcji Higieny Komunalnej,

Wobec wszystkich wniesionych skarg wszczęto postępowanie wyjaśniające, w ramach którego Dyrektor Stacji jako kierownik Jednostki:

- przeprowadził analizę dokumentacji sporządzonej w danej sprawie,
- przyjął wyjaśnienia pracownika za pośrednictwem jego bezpośredniego przełożonego.

W wyniku prowadzonych postępowań wyjaśniających, we wszystkich przypadkach (3), Dyrektor Stacji stwierdził bezzasadność skarg.

Zestawienie skarg:

- OZP-0190-01-214-(1)/2020 zarzuty na postępowanie kierownika Sekcji Epidemiologii
odpowiedź 31.03.2020
- OZP-0190-02-215-(1)/2020 z dnia 15.03.2020 odpowiedź do WSSE 15.04.2020 r.
- OZP-0190-03-332-(1)/2020 z dnia 08.04.2020 na opieszałość PSSE w zakresie wymazów SARS-CoV-2
- OZP-0190-04-476-(1)/2020 z dnia 08.04.2020 na opieszałość PSSE w zakresie
- OZP-0910-05-476-(1)/2020 z dnia 22.04.2020 przekazane do WSSE dnia 28.04.2020 r.
- OZP-0910-06-656-(1)/2020 z dnia 13.05.2020 r. Gliwice, dnia 20.05.2020 r. skarga w sprawie problemów z kontaktem z PSSE w Gliwicach
- OZP-0910-07-HP-4415740/20 dnia 16.06.2020 r. do WSSE 23.06.2020 r.
- OZP-0910-08-HK-39/20 z dnia 16.09.2020 odpowiedź 30.09.2020 r.

Informacje o sposobie rozpatrzenia spraw i stwierdzeniu bezzasadności przekazano w ww. terminach do ŚPWIS jako wnioskodawcy.

Pozostawianie wnioskodawców w anonimowości skutkuje tym, iż ww. informacja nie może zostać przesłana do ich wiadomości.

Wniosków nie zarejestrowano.

Infolinia dla obywatela

W PSSE w Gliwicach funkcjonuje telefon do kontaktów z interesantami.

Należy podkreślić, iż – zgodnie z przepisami przytoczonymi na wstępie – zgłoszenia o charakterze skargowym nie są przyjmowane telefonicznie. Tą drogą interesanci powiadamiani są o przewidzianych prawem sposobach wnoszenia skarg. Przekazywane są również dane adresowe Stacji, adres mailowy oraz informacja o możliwości złożenia pisma za pośrednictwem e-puap. w Gliwicach wymogów ustawy o ochronie danych osobowych.

WNIOSKI

Nie odnotowano.

INTERWENCJE

W 2020 roku do PSSE w Gliwicach wpłynęło łącznie 369 interwencji. Obejmowały one działalność podmiotów na obszarze pozostającym pod nadzorem PPIS w Gliwicach, tj. Gliwice, Zabrze oraz powiat gliwicki.

Sekcja	HŻŻ	HK	HP	HDM	Epidemiologia	ZNS
Liczba interwencji	219	120	21	7	2	0

Tab.1. Interwencje przyjęte do rozpatrzenia z podziałem na Sekcje Oddziału Nadzoru Sanitarnego

Zapobiegawczy nadzór sanitarny nie odnotował interwencji w 2020 roku.

Do Sekcji HŻŻ w 2020 r. zgłoszono 60 interwencji dotyczących obiektów zlokalizowanych na terenie miasta Zabrze.

W związku z powyższym w 54 przypadkach przeprowadzono kontrole interwencyjne, a w 6 przypadkach przeprowadzono działania kontrolne tj. sporządzono adnotacje służbowe.

W 2020 r. na **54** kontrole przeprowadzone w ramach interwencji:

- 25 uznano za uzasadnione,

- 29 za nieuzasadnione.

Podczas przeprowadzonych kontroli interwencyjnych na terenie miasta Zabrze nałożono 17 mandatów karnych na kwotę 4050 zł. oraz wydano 9 decyzji administracyjnych represyjnych.

W związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym wirusem SARS-CoV-2, na terytorium kraju wprowadzono Rozporządzenia Rady Ministrów ustanawiające określone ograniczenia, nakazy i zakazy dotyczące m.in. obiektów handlowych oraz działalności gastronomicznej.

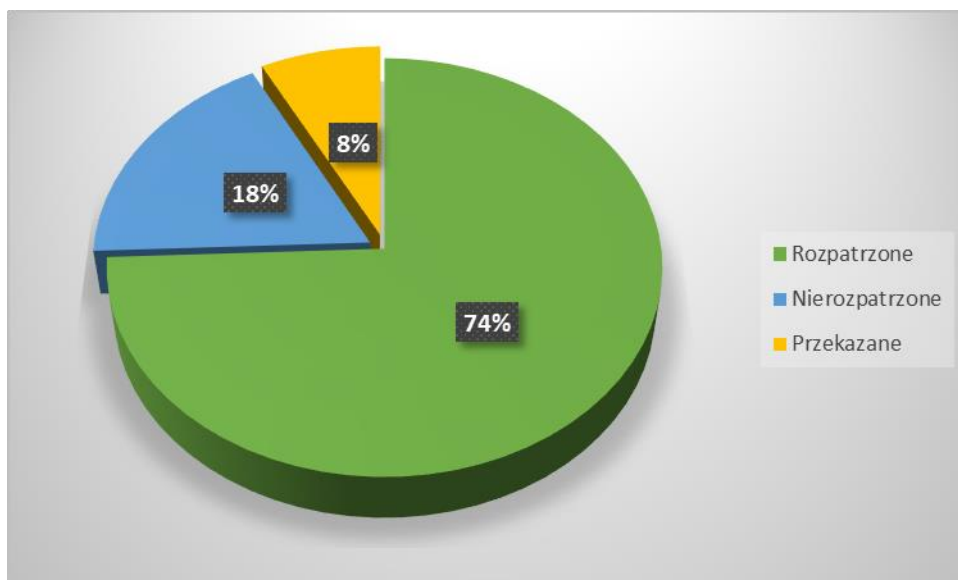
Zgodnie z obowiązującymi rozporządzeniami placówki handlowe zobowiązane są zapewnić rękawiczki jednorazowe lub środki do dezynfekcji rąk dla klientów. Ponadto nałożono na obywateli obowiązek zakrywania ust i nosa przy pomocy maski, przyłbicy lub części odzieży. W związku z powyższym znaczna część interwencji zgłoszonych w 2020 r. dotyczyła nieprzestrzegania obowiązujących nakazów i zakazów. Na 206 przyjętych interwencji 73 dotyczyły ww. tematyki. W większości przypadków przeprowadzono rozmowy telefoniczne z osobami odpowiedzialnymi w obiektach, wysyłano pouczenia w formie elektronicznej oraz w niektórych przypadkach przeprowadzono kontrole interwencyjne.

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2020 r. dotyczyły również:

- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- brudnych wózków i koszyków dla klientów,
- obecności owadów i gryzoni w obiekcie.

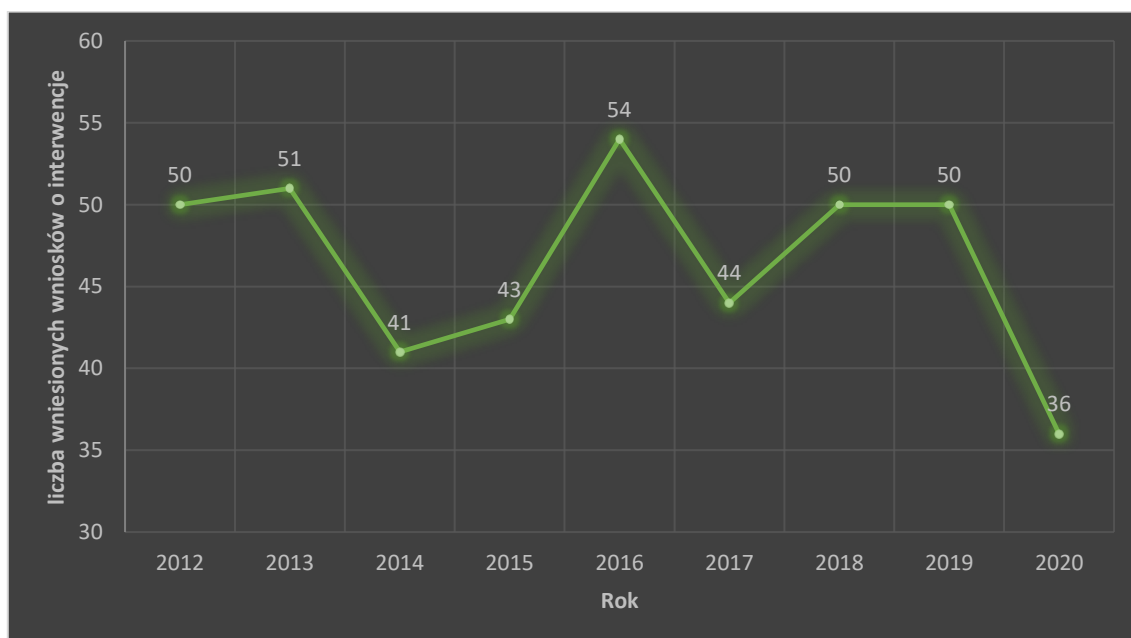
STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY NIERUCHOMOŚCI, HIGIENA POMIESZCZEŃ PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI NA PODSTAWIE WNIESIONYCH INTERWENCJI

W roku 2020 wpłynęło 36 interwencji zgłaszanych przez mieszkańców miasta, z których rozpatrzono 29. W ramach interwencji przeprowadzono 17 kontroli, natomiast pozostałe, których załatwienie nie należało do kompetencji inspekcji sanitarnej, przekazano zgodnie z kompetencjami innym organom lub informowano strony o innym sposobie rozpatrzenia sprawy.

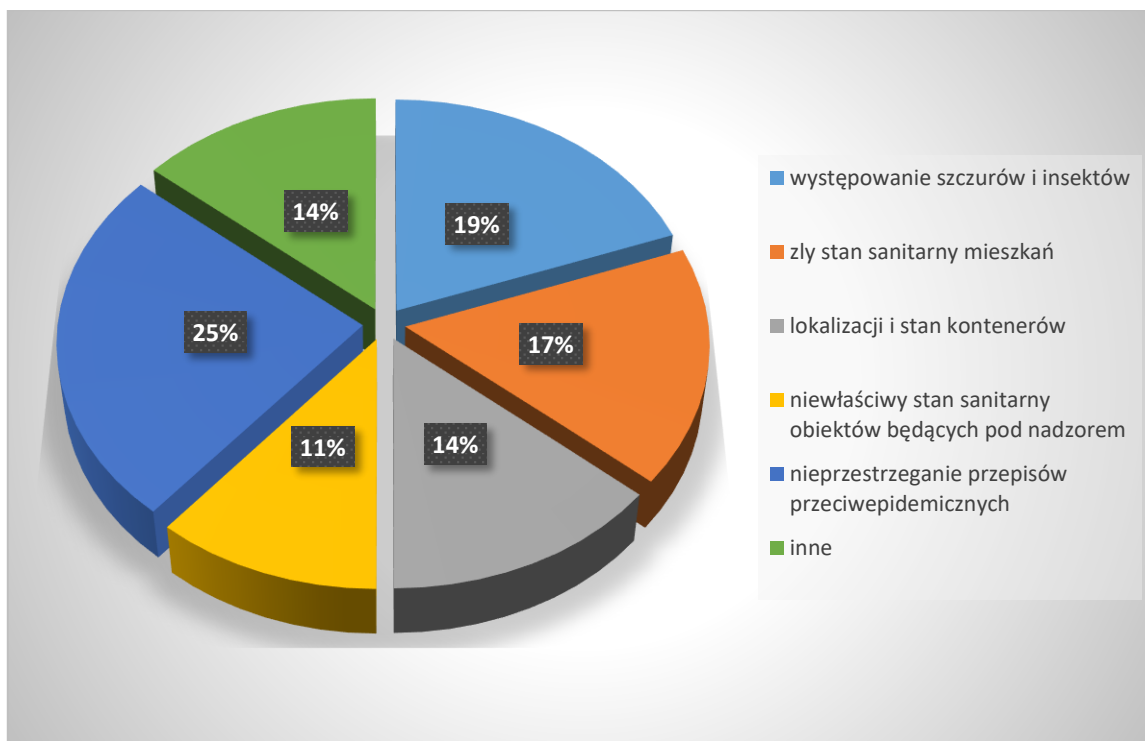

Ryc. 4. Wniesione interwencje do HK w 2020 r.

Liczba wniesionych wniosków do HK o interwencję zmalała w stosunku do roku ubiegłego, co przedstawia poniższy wykres.

Ryc.5 Liczba wniesionych do HK interwencji w latach 2012-2020 przez mieszkańców miasta Zabrze

Ryc.6 Najczęstsze uciążliwości zgłaszane przez mieszkańców Zabrza w 2020 roku

Interwencje związane z niewłaściwym stanem sanitarnym mieszkań i związane z tym uciążliwości

W roku 2020 wpłynęło 5 interwencji dotyczących ww. spraw, z których 4 rozpatrzono. Za zasadne uznano 3 sprawy, natomiast 1 nie rozpatrzono.

W ramach rozpatrzonych interwencji przeprowadzono kontrole, oględziny oraz pobory prób wody, po których zarządcy budynków podejmowali działania mające na celu wyeliminowanie uciążliwości tj. w przypadkach występowania gryzoni lub insektów przeprowadzano zabiegi deratyzacyjne i dezynsekcyjne, w przypadku pogorszenia jakości wody płukanie sieci.

Uczestniczono również w organizowanych przez zarządców budynków oględzinach zaniedbanych, zanieczyszczonych lokali mieszkalnych. Wydawano zalecenia doraźne.

Za zasadne uznano interwencję dotyczącą występowania insektów oraz gryzoni w budynkach w Zabrze przy ul. Bałtyckiej – w czasie przeprowadzonej wizji lokalnej w budynku potwierdzono możliwość występowania gryzoni. Z powodu złego stanu technicznego budynku właściciel dokonał jego rozbioru i uporządkował teren, co zostało potwierdzone podczas kolejnej wizji lokalnej.

Nie rozpatrzono sprawy dotyczącej zaniedbanego lokalu w Zabrze przy ul. Lompy - wystosowano pismo do zarządcy budynku zawierające informacje o obowiązkach właścicieli oraz o konieczności zorganizowania wizji lokalnych, w których weźmie udział przedstawiciel inspekcji sanitarnej.

Interwencje związane z niewłaściwym stanem sanitarnym innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi

W 2020 r. wpłynęło **9 interwencji**, dotyczących obiektów użyteczności publicznej, z których 4 uznano za zasadne.

Za zasadne uznano interwencje dotyczące:

- występowania gryzoni oraz insektów w budynkach: w Zabrze przy ul. Pileckiego, ul. Tuwima, ul. Gagarina 1 i ul. Warszawskiej – po przeprowadzonych kontrolach sanitarnych, zarządcy budynków zlecali specjalistycznym firmom DDD przeprowadzenie zabiegów deratyzacyjnych, dezynsekcyjnych i dezynfekcyjnych oraz uporządkowywanie pomieszczeń, co potwierdzano protokołami przeprowadzonych prac;

W jednym przypadku w związku z pisemną interwencją jednego z osadzonych dotyczącą nieprawidłowości technicznych w łaźni pawilonu mieszkalnego III dla osób osadzonych wystosowano pismo do strony z informacją, iż w powyższej sprawie toczy się już postępowanie administracyjne wszczęte z urzędu:

- ***Zakład Karny przy ul. Janika 12 w Zabrze.***

Nie prowadzono działań w sprawach, dotyczących:

- nieprawidłowości w świadczeniu usług w:

- ***Salonie Kosmetycznym przy ul. Wolności*** - osoba wynajmująca pomieszczenie zakładu zrezygnowała z prowadzenia usług, co uniemożliwiło kontrolę .
- ***Zakładzie fryzjerskim przy ul. Wajzera w Zabrze*** – podczas próby przeprowadzenia kontroli stwierdzono, że na drzwiach wejściowych do obiektu umieszczono informację, iż zakład jest nieczynny do odwołania z powodu trwania epidemii COVID-19,
- ***Zakładzie kosmetycznym przy ul. Wolności w Zabrze*** – pismo strony o zakończeniu najmu lokalu, w którym świadczone były usługi kosmetyczne;

- zalegających przedmiotów na strychu budynku należącego do ***zasobów GSM „LUIZA”*** - z uwagi na brak danych adresowych.

Uciążliwości spowodowane przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi

W tej grupie spraw wpłynęły 4 interwencje, z których wszystkie rozpatrzono i 1 sprawę uznano za zasadną. 1 sprawę, po wstępnym rozpoznaniu (wizja lokalna) przekazano do rozpatrzenia zgodnie z posiadanymi kompetencjami Prezydentowi Miasta Zabrze. W ramach rozpatrywanych spraw przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną oraz dokonano 2 wizji lokalnych.

Nieprzestrzeganie przepisów przeciwepidemicznych

Do tej grupy zaliczono wnioski dotyczące nieprzestrzegania reżimu sanitarnego w czasie trwania epidemii COVID-19.

W roku sprawozdawczym wpłynęło 9 wniosków o interwencję, z których 7 rozpatrzono. Przeprowadzono 8 kontroli oraz 1 wizję lokalną. Za zasadne uznano 2 sprawy. Za stwierdzone nieprawidłowości higieniczno-sanitarne nałożono 2 mandaty karne na sumę 600 zł.

Nieprzestrzeganie zasad reżimu sanitarnego w czasie trwania epidemii COVID-19 stwierdzono między innymi w obiektach:

- Zakład Kosmetyczny przy ul. Karola Miarki w Zabrzu,
- Zakład Fryzjerski przy ul. Pawliczka 6 w Zabrzu.

Inne

W roku sprawozdawczym wpłynęło 6 wniosków o interwencję, z których 1 sprawę bez wstępnego, a drugą po wstępnym rozpoznaniu przekazano do rozpatrzenia innym organom. Przeprowadzono 2 kontrole i 1 wizję lokalną.

Wniesione interwencje dotyczyły różnego rodzaju kwestii, tj.:

- **prowadzenie mobilnych usług kosmetycznych przy ul. Wolności w Zabrzu :**
 - po wezwaniu do tut. Stacji strona oświadczyła, że nie prowadzi tego typu działalności, wystosowano pismo do Urzędu Skarbowego w Zabrzu (sprawa niezasadna);
- **pogorszona jakość wody w mieście Zabrze:**
 - dnia 15 04.2020 r. pobrano próbki wody do badań z 7 punktów zgodności usytuowanej na sieci wodociągowej w Zabrzu, które nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm (sprawa niezasadna);
- **ptasie odchody na dachu budynku przy ul. Łapkowskiego2 w Zabrzu :**
 - przeprowadzono kontrolę sanitarną w obecności wnoszącego interwencję oraz przedstawiciela zarządcy Wspólnoty Mieszkaniowej, który przedstawił do wglądu protokoły

z przeprowadzanych przez specjalistyczną firmę DDD zabiegów dezynsekcyjnych (sprawa niezasadna);

- **składowanie osadów ściekowych wzdłuż ul. Mikulczyckiej w Zabrze :**
 - miejsce składowania osadów znajdowało się na terenie gminy Zbrostawice (sprawa została przekazana zgodnie z właściwością miejscową do PSSE w Bytomiu);
- **hodowla kur i kaczek na terenie posesji przy ul. Zakopiańskiej 11 i 20 oraz ul. Nowej 8 i 49 w Zabrze** – po wstępnym rozpoznaniu (wizja lokalna) **sprawę przekazano do Prezydenta Miasta Zabrze** celem załatwienia zgodnie z posiadanymi kompetencjami (sprawa zasadna).

Interwencje w sprawie funkcjonowania placówek wychowawczo-oświatowych

Przeprowadzono 2 kontrole doraźne w związku ze zgłoszonymi do PPIS interwencjami dotyczącymi:

- Nieprzyjemnego zapachu przy sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej Nr 7 Zabrze, ul. Pokoju 41
- Toczących się prac remontowych w obiekcie podczas trwania zajęć w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego Zabrze, ul. Piłsudskiego 58

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. W związku z powyższym obie interwencje należy uznać za bezzasadne.